

Déli Hírlap

Redacţia şi administraţia:
TIMIŞOARA, I. Piaţa Brătianu No. 3.
Telefon: 28-10.

GAZETA MAGHIARILOR
DIN BANAT

Nr. cererii de insc. în Reg. publ. per 934/1934
Trib. Timişoara
Redactor resp. Dr. VARNAY ELEMÉR

Távolkelet és Nyugat

Kicsi lett a világ. Ma már nincsen olyan politikai kérdés, hogy ez nem érdekel bennünket, ez a téma túl messzire fekszik tőlünk. A messziségek megszűntek korunk számára, gazdasági összefüggéseiben egyetlen érzékeny organizmus az egész világ és talán éppen azok az események gyakorolják a legérzékenyebb befolyást életünkre, amelyek a legnagyobb térbeli messzeségben zajlanak le. Ime itt van a legközelebbi példa, az ázsiai Távolkelet és a Nyugat. Immár félvszázad óta folyik az a csendes gazdasági harc, amely Európa népei számára vagy tíz év előtt a dumping jegyében lett ismeretes. A japán dumping már az elmúlt időkből is nagy változásokat idézett, de egyenesen véztes lehet a hatása, ha Európa háboruba bonyolódik.

Egyik közigazgatási szakértő pontos képet ad erről a mozgalomról. Elmondja, hogy az európai nagyhatalmak az elmúlt három évtized folyamán sok-sok milliárd belső kölcsönt vettek fel, hatalmasan felfegyverkeztek, minden békés és háborús eszéköt felhasználták, hogy kereskedelmi offenzívájában meghátráltassák Japánt. Ez ellen a terjeszkedés ellen Európában és Amerikában sikerült is valahogyan igen gyengén védekezni, Ázsiában azonban úgyszólván meddőnek bizonyult minden ilyen irányú törekvés. Minden erőfeszítés és befektetés ellenére csak száznyolc millió dollár ártékű árut lehetett elhelyezni a világháború után. Négy száz milliónyi ázsiai vevőkor csak az európai export két százalékát vette fel. A japán kereskedelem és az ipari termelés annyira előrehaladt, hogy versenyzett a lancasteri vászonnal, az olasz selyemmel, a svájci órával és a legtöbb tömegcikkkel, ha nem is minőségében, de hallatlan olcsóságával. Japán tehát az exportra rendezkedett be és az elsősorba küzdött fel magát kiviteli mérlege révén.

A legújabb időben azonban egész Európa és az Egyesült Államok erőlyes védőtüntetésekkel tetek, amelyek most a legnagyobb veszéllyel fenyegetik a teljesen átparosodott Japánt.

Ez a robbanásig feszült gazdasági helyzet most siettetti ama régebbi törekvések megvalósítását, amelyek legújában a Tanaka tervben lettek ismét leszövegezték. Japán minden áron bírni akarja a Filipin szigeteket, Ausztráliát és a közelébe eső egyéb idgen területeket. És ez a vágy a legutóbbi politikai alakulások, a német-orosz megnemtámadási szerződés következtében számukra felette időszérivé lett. Oroszországot ugyanis ez a terjeszkedési irány nem érdekli. Annál jobban vetelkedik azonban a Csendes Óceán uralmáért Anglia és Amerika. Nem csak birtokaikat akarják természetesen megőrizni, hanem kereskedelmi és gazdasági fölényüket is. Mert ha ez a terv megvalósul, nemcsak a messzi ázsiai kereskedelem sikklik ki a kezükből, hanem Délafrika és India is mint gazdasági Hinterland. A távolkeleti probléma tehát ezen két állam számára éppen olyan döntően fontos, mint az európai kérdés.

A keleti érdekeket nem lehet tehát feláldozni még ideiglenesen sem. És ezen körülmény még döntőbben fogja befolyásolni a politika újabb fejleményeit. Elmondhatjuk tehát bátran, hogy az európai helyzet kialakulása főleg a Távol Keletről függ. Japán fog dönteni, mert ez a messzi ország ma Eris almája, amelyért a viszály folyik. Japántól függ tehát, hogy milyen irányba dönt. Hogy délre vagy északra akar-e terjeszkedni. Előbbi esetben a német-orosz megnemtámadási szerződéshez csatlakozik, a másikban viszont a demokratikus hatalmakhoz. Ez az a nagy kérdés, amelyre egész Európa feszülten várja a választ.

LENGYELORSZÁG ELRENDELTE A MOZGÓSÍTÁST

Londonban szünet nélkül folynak a tanácskozások. Még mindig nem ismeretes a német-angol Jegyzék-váltás szövege. Angliában súlyosan itélik meg Szlovákia megszállását. Olaszországban az a felfogás, hogy még semmi sem veszett el

Kedvezően fogadták a holland és belga uralkodók békeközvetítését

Londonból jelentik: Chamberlain miniszterelnök és Halifax külügyminiszter szerdán behatározható tanulmányozás alá vették Hitler birodalmi vezér választát, majd délelőtt 11 órakor a belső kabinet nézte azt át és végül 12 órakor került a nagyfontosságú diplomáciai okirat a minisztertanács elé. A válasz tartalmát a déli órákig szigorúan titkolták. Politikai körökben azonban biztató jelnek tekintik, hogy a német vezető körök a válasz megszövegezése előtt gondosan ta-

nulmányozták Chamberlain miniszterelnök alsóházi nyilatkozatát és azt is, hogy

a németországi lapok hangsúlyozzák a német-angol megegyezés szükségességét.

Valószínűnek tartják Londonban, hogy Hitler választát további eszmecsere fogja követni. Reménykeltő jelnek tartják azt is, hogy Chamberlain miniszterelnök a nemzeti munkastáncs küldöttsége előtt kijelentette, hogy az angol kormány nem tartja szükségesnek London kiürítését.

A német válaszjegyzékben nincsen sok biztató...

A Reuter-ügynökség illetékes helyről szerzett értesülése szerint az angol kormány újabb választ küld Berlinbe. Ezt a kérdést a szerdán délelőtt összeülő minisztertanács tárgyalta meg. A minisztertanács déli 12 óra 55 perckor ért véget.

A párisi Havas-ügynökség az angol minisztertanács lefolyásáról a következőket jelenti: A minisztertanács délelőtt 11 óra 30 perckor ült össze, hogy áttanulmányozza és megvizsgálja a német birodalmi vezérnek az angol jegyzékre adott választát. A választ a délelőtti órákban közzölték a dominiumok főbiztosai, akik délelőtti látogatást tettek Inskip dominiumügyi államtitkárnál. Chamberlain miniszterelnök és Halifax külügyminiszter a minisztertanács ülése előtt rövid megbeszélést tartott. A miniszterelnökségi

palota előtt összegyűlt tömeg megerkezésekor lelkesen ünnepelte Kingsley Wood légügyi minisztert.

A német válaszjegyzékben semmi olyan nincs, amely

indokoltá tenné a békés megoldásban való reménykedést.

Angol politikai körökben nem tulajdonítanak nagyobb jelentőséget annak, hogy a szovjetparlament elhalasztotta a német-orosz megnemtámadási szerződés ratifikálását, mert a paktum érvényét a beikklézés nem érinti. A szerződés a két fél aláírásával érvénybe lépett. Híre jár, hogy Mussolini miniszterelnök ma rádióbeszédet mond, amelyben rá akar mutatni a politikai kibontakozás útjára.

Az angol rádió könyörgő Istentiszteletet közvetített a békéért

Corbin londoni francia nagykövet 40 perccel időzött szerdán délelőtt az angol külügyi hivatalban, ahol közölték vele Hitler választát. Megjelent a délelőtti órákban a külügyi hivatalban a román és a brazil nagykövet is.

György király szerdán a Buckingham-palotában kihallgatáson fogadta Reginald Leepert, Anglia bucarestii meghatalmazott miniszterét.

Berlinből szerdán délután egy német repülőgép érkezett a hestoni repülőtérre. A gép utasát itt nem ismerik.

A Times és a News Chronicle hosszú cikkekben foglalkoznak a lengyel-német konfliktus békés elintézésének lehetőségével és azt javasolják, hogy a népi problémát a német, illetve lengyel lakosság kölcsönös kicsérélésével oldják meg.

A Reuter ügynökség jelentése szerint a szovjet-német megnemtámadási egyezmény ratifikálása azért késik, mert így akarják Hitler rabinárra, hogy a danzig kérdés békés megoldását elfogadja. Hasonlóképpen ír a Havas ügynökség is.

Az angol rádió kedden éjszaka békéért könyörgő istentiszteletet közvetített, amelyen imádkoztak az angol királyért, a kormány tagjaiért, Hitler birodalmi vezérért és tanácsosaiért.

AZ ANGOL KORMÁNY FELFOGÁSA SZLOVÁKIA KATONAI MEGSZÁLLÁSÁRÓL

Érdekes az angol kormány felfogása a német hadseregnek Szlovákiába történt bevonulásáról. Bár önmagában véve az eseménynek nem tulajdonítanak döntő fontosságot, könnyen lehet, hogy

éppen ez a kérdés lesz az, amely végérvényesen felborítja a helyzetet.

Lengyel részről ugyanis még tegnap hivatalos közleményt adtak ki és ebben megállapították, hogy Szlovákia megszállása veszélyezteti Lengyelország életbevágó érdekeit és biztonságát. A Lengyelországnak nyújtott angol szavatosság úgy szól, hogy önműködőleg életbe lép akkor, ha Lengyelország életérdekeit látja veszélyeztetve. Most nagyon közel vagyunk ehhez a ponthoz.

BUZIÁS GYÓGYFÜRDŐ

Természetes, pártatlan, szénsavas, rádióaktív, sós, vasas forrásvizekkel. Biztos gyógyhatás!

Szív és vérkeringési zavaroknál, szervi elhízásos érlemezésedés, vesebaj, vérszegénység, izomcsúsz, hólyaghurut és kimerüléssel idegesség esetén.

Női betegség a változások zavarok, fertőző betegségek, mérgezések nyomán fellépett idegbajok (Tabes) eseteiben a legjobb eredménnyel.

Ivókúrák, szakszerű orvosi kezelés

Kitűnő konyha. Elsőrangú szállodák. Diétás penziók mérsékelt árákkal

ÚJBAN SZORAKOZTATÓ RENDEZVÉNYEK: tánc, ritmikus torna, tenisz, vízisport, kirándulások

Modern, napfényes szabad úszóda. A CFR vonalain utazási kedvezmény. Állandó katonazene!

Pausálárak a „România” túrisztikai R. T. irodái által

Fürdőidény május 15-től október 1-ig.

Prospektust, felvilágosítást szívesen küld.

Muschong Buziási Gyógyfürdő R. T.

Fürdőigazgatóság, Buziás, Bácság

Eden: Ez a helyzet elviselhetetlen

Londonból jelentik: Eden volt külügyminiszter rádióbeszédet mondott, amelyet az Egyesült Államokban is közvetítettek. Hangzottatta az angol nép nyugalma, de ez a nyugalom nem a lelkesedés hiányát, vagy a fatalizmust jelenti, hanem azt a meggyőződést igazolja, hogy nem Danzigról és a korridorról van szó, hanem sokkal fontosabb dolgokról.

Ha a népek a támadással való fenyegetéstől megijednek, úgy bizonyos, hogy Németország fog győzedelmeskedni.

de ha nem, akkor sikerülni fog a nemzetközi kötelezettségvállalások tiszteletben tartását helyreállítani. Európa népei hosszú idő óta a fenyegetések időszakos válságait élik át.

Ez a helyzet elviselhetetlen.

A szovjet—német egyezmény következményeit a német kormány félreismerte és itt lélektani tévedést követett el. Azt hitte, hogy az egyezmény megkötésével a békefront országait megremítheti és a lengyelek elleni követelésekkel szemben magatartásukat megváltoztatják. Az tény, hogy a demokráciákat meglepte ez az egyezmény, de a meglepetés különösen a nemzeti szociálisták barátai és szövetségesei körében támadt, mert a nemzeti szociálisták elmélete és politikája ezzel teljesen zavarossá vált.

BERLINI VELEMÉNY: KATONÁK KEZÉRŐL DIPLOMATÁK KEZÉBE KERÜLT A MEGOLDÁS

Az általános nemzetközi helyzetet a német fővárosban a szerdai reggeli órákban bizonyos optimizmussal ítélték meg. Ezt a derülést három körülménnyel indokolják. Angliának Hitlerhez intézett üzenete olyan volt, hogy arra Németország válaszolhatott. Az utóbbi napokban az ellentétek megoldásának sorsa a diplomácia kezébe került a katonai vezetők kezéből.

Végül Németországban jó hatást tett Chamberlain miniszterelnök keddi délutáni alsóházi beszéde. A belga király és a németalföldi király is indítványt nyújtott a német politikai körökben igen jó fogadtatásra talált. A két uralkodónak a béke fenntartása körüli fáradozását elismeréssel ítélik meg. Az eszmecsere, amelyben a keddi berlini válasz szerint, Németország hajlandó résztvenni, ugyanezeket a célokat szolgálja és úgy mondják, hogy most az angol kormány döntését kell megvárni.

HITLER AZ IGAZSÁGTALANSÁG ELTŰNTETÉSE AKARJA

A német lapok vezércikkében foglalkoznak az angol—német állaponttal. A Deutsche Allgemeine Zeitung ezeket írja: A vezér többet akar, mint a versaillesi szerződés földrajzi igazságtalanságainak kijavítását, mert azt kívánja, hogy az igazságtalanságok eltüntetése után tartós és biztos béke alapjait lehessen megvetni.

Ebbe a keretbe tartozik az Anglia és Németország közötti megértés is. Nem akarjuk, hogy a két nagy nemzet között újabb félreértések keletkezzenek, mert hiszen a két országnak elég helye van a Földön.

A Berliner Börsenzeitung megállapítja, hogy a mértékadó angol körök hajlandók az együttműködésre és hogyha ez az óhajuk őszinte, a békét is meg lehet menteni. A légtör megjavításához azonban az szükséges, hogy Danzignak és a korridoroknak vissza kell térnie a birodalomhoz.

A Deutsche Diplomatische Politische Korrespondenz cáfolja azokat a híreket, amelyek szerint a szovjet—német egyezmény nem teljes értékű és nem lenne hosszantartó, miután még eddig nem ratifikálták. A lap szerint mindenki, aki az egyezmény szövegét áttanulmányozza megállapíthatja, hogy az már az aláírás időpontjában érvénybe lépett. Ez az egyezmény az aláíró feleknek azt az óhaját

szögezi le, hogy hosszú időn keresztül közösen oldják meg azokat a kérdéseket, amelyek a két országot érdeklik. Nyolc nappal az egyezmény életbe lépése után már a következmények is láthatók, mert hiszen Berlin nyomban értesítette Szovjetországot azokról a diplomáciai eseményekről, amelyek a lengyel—német konfliktus kapcsán bekövetkeztek. A külföldnek le kell mondania azokról a kísérletezésekről, amelyekkel az egyezmény értékét politikai manőverek és tendenciózus híresztelések révén csökkenteni akarja.

Lengyel lap a német követelések növekedéséről

A Kurjer Poranny című lap bőven foglalkozik a Berlin és London közötti tárgyalásokkal, kiemelve Nagy-Britannia hidegvérét a német megfélemlítési eljárással szemben. A német követelések napról-napra növekszenek, a német birodalom ma már a lengyel Pomerániát is követeli.

Az egész világ meg van győződve arról, hogy a békét meg kell menteni,

azonban senkinek fogadhatja el azt a tételt, hogy ezt a békét mindenáron létre kell hozni. Daladier miniszterelnök Hitler kancellárhoz küldött levelében hangsúlyozta, hogy az ellentéteket közvetlen tárgyalások útján is el lehet intézni. Ugyanezt az álláspontot hangoztatta a német ellenjavaslatra adott angol válasz, valamint Chamberlainnek az alsóházban elmondott beszéde is.

A Reuter ügynökség jelenti, hogy a varsói angol nagykövét átnyújtotta Beck lengyel külügyminiszternek a Londonba tegnap este megérkezett német válasz szövegét.

LENGYEL IRÓK FELHÍVÁSA A VILÁG NÉPEIHEZ

A lengyel Pen Club és a lengyelországi katolikus irók egyesülete felhívással fordultak a világ népeihez az ellen a német taktika ellen, a mellyel megkísérik, hogy a lengyeleket a német kisebbség gyilkosaiként tüntessék fel. Lengyelország mindenkor megértő és békés úton oldotta meg a más népekkel való konfliktusait. A Danzig elszakításával való fenyegetőzés újabb merénylet az európai rend ellen. Reméljük, hogy mindazok, akik az igazság és a szabadság szol-

A csehek nem mondanak le Teschenről

Prágából jelentik: A Prágában megjelenő A—Z. c. német lap megállapítja, hogy a cseh—lengyel viszony, a csehek erőfeszítései ellenére is állandóan rossz volt a Teschenért és Javorináért folyó viszály óta egészen a múlt év szeptemberéig, amikor ez a terület teljes egészében Lengyelországhoz került. Az ellentétek azóta még jobban kiéleződtek, főleg Teschen miatt, a melyet a cseh szorgalom és vér teremtett meg. Teschenről a cseh—németek sohasem mondanak le.

A FRANCIA KOMMUNISTA-PÁRT A KORMÁNY MELLÉ ALLOTT

A francia szociálisták hivatalos lapjában, a Populaireben, Marcel Cachin kommunista szenátor a következő cikkeket írta:

„E nehéz órákban a kommunista-párt kijelenti, hogy ha Hitler hadat üzen Franciaországnak, szembe fogja találni magát az egész francia néppel és a kommunisták lesznek az elsők, akik az ország biztonságát megvédelmezik. Kijelentjük, hogy jóváhagyjuk a kormány által fogadatosított valamennyi intézkedést, amelyek a határok biztosítását és a támadás áldozatainak megsegítését illetik, miután szövetségi szerződéssel le vagyunk kötve. Kijelentjük, hogy szük-

A NÉMETEK ARRÁ SZÁMITANAK, HOGY A LENGYELEK DANZIG MEGROHANÁSÁRA KÉSZÜLNEK

A német lapok tele vannak a lengyel katonai előkészületekről szóló hírekkel. E hírek szerint a Danzig határán lévő Birsan városkában a vasúti raktárakat a lengyelek kiürítették és páncélkoosikat helyeztek el bennük. A határon több más kisebb várost is kiürítették a lengyel hatóságok. Mindezekből a németek arra következtetnek, hogy

a lengyelek Danzig megrohanására készülnek.

A berlini lapok danzigi jelentés alapján beszámolnak arról is, hogy a danzigi szenátus részéről Kodaczky lengyel főbiztosnál a legelősebb tiltakozást jelentették be a Danzig és Lengyelország közötti vasúti forgalom lengyel részről történt megnyirbálása miatt. A forgalom beszüntetése a város életét úgyszólván teljesen megbénította.

LENGYELORSZÁG MOZGOSÍTOTT

A lengyel kormány elhatározta, hogy újabb évfolyamokat hív fegyverbe, miután a német csapatoknak Szlovákiába történt bevonulása következtében

Lengyelország déli határa is veszélyben forog.

A német csapatok szlovákiai megjelenése Lengyelország létérdekeit veszélyezteti.

Este minden lengyel rádióállomás közvetítette a hivatalos hírt, hogy Lengyelországban elrendelték a mozgósítást. Ezt a nagy feltűnést keltő híradást később minden európai rádió adta.

gátában állanak, a mi ügyünket fogják támogatni, mert ez a civilizáció és a jog győzelmét jelenti az erőszak felett.

A lengyel szociálista párt és a lengyel munkások szövetsége kiáltványt intézett a munkásokhoz és a parasztokhoz. Felszólították őket, hogy minden erejükkel harcoljanak az imperialista német tervek ellen. A mi ügyünk — mondja a kiáltvány — az egész emberiség szabadságának ügye, tehát a német nép ügye is, amely a jelenlegi uralom terrorja alatt szenved.

NÉMET TERRORISTA SZERVEZETEKET LEPLÉZTEK LE LENGYELORSZÁGBAN

Varsóból jelentik: Miután a német rendőrség Marienwerderben kényszerítette az ottan lengyel konzult, hogy rendőrségi autón a köznagsbergi lengyel főkonzulátusra utazzon, megtört a intézkedésként a lembergi és tescheni német konzulokat ugyancsak a rendőrség fogja át szállítani a varsói német nagykövetségre.

A lengyel hatóságok három német terrorista szervezetet lepleztek le. Az egyik szervezet központja Kattowitzban volt és vezetője Hans Thuen lengyel állampolgár volt. A másik két szervezetet Posenan és Lodzban leplezték le és itt puskákat, gépfegyvereket és ekrazitot találtak.

Londonból jelentik: Az Exchange Telegraph felhivatalos jelentése szerint a jabolonai szoroban 150 lengyelt elfogtak a szlovákok és valamennyiüket agyonlőtték.

Ezt a hihetetlenül hangzó hírt más hírtörések nem erősítették meg.

ség van a francia nép egyesítésére. A hozzánl tartozó sokszázezer francia munkás egy lépést sem tesz a francia egység ellen”.

Léon Blum a nyilatkozathoz a következőket fűzi hozzá:

„A kommunisták azok, akik elsőként tettek ünnepélyes nyilatkozatot a német—oros egyezmény megkötése óta és nagyon jó, hogy ha ez a nyilatkozatot Franciaország határain túl is meghallják”.

MŰKÖDIK A FRANCIA CENZURA

Párisból jelentik: Bonnet külügyminiszter szerdán délelőtt hosszág megbeszélést folytatott a moszkvai francia nagykövettel, aki kedden este érkezett vissza az orosz fővárosból. A külügyminiszter a dél órákban az Elysée palotába ment, hogy közreműködjen az új párisi török nagykövét megbízó levelének átadásánál.

A reggeli párisi lapokból sok cikket törölt a cenzura. Majdnem minden lapban talált kifogásolnivalót. A cenzurát a legjobban az Action Française a királypárti jobboldali lapja szenvedte meg, mer a lap majdnem egész első oldala üres maradt.

A lapok elhatározták, hogy a nemzetközi helyzet súlyosbodása esetén csökkentik oldal számukat és esetleg csak hat oldalon fognak megjelenni.

Olaszországban bizakodó a hangulat

Az olasz fővárosban úgy látják, hogy a háború és a béke mérlege még egyensúlyban van, habár

nem kell sok ahhoz, hogy a mérleg felbillenjen.

Kedvező jelnek tekintik, hogy Hitler birodalmi vezér eléggé gyorsan küldte el Londonnak válaszákat és azt is, hogy Varsó hajlandónak nyilatkozott a tárgyalások megkezdésére. Berlin gyors válasza azt mutatja, hogy Hitler meg akarja kímélni Európát a vérontástól. A Popolo d'Italia azt írja, hogy ha meg akarják szüntetni az okot, amely Európát veszélyeztet, akkor el kell törölni a versaillesi szerződést.

A Giornale d'Italia vezércikkében hangsúlyozza, hogy miután még semmi sem vesztett el, Olaszország minden erejével azon dolgozik, hogy a helyrehozhatatlant elkerüljék, ez azonban nem jelenti azt, hogy Olaszország valamelyik hatalom játékszerévé akarna válni.

A Stefani-ügynökség félhivatalos felszólítást intéz az angol és francia államférfiakhoz, hogy vegyék figyelembe népek békeohaját és kövessenek el mindent a válságnak háboru nélküli megoldása érdekében.

A Reuter ügynökség azt a tényt, hogy Olaszországban nem foganatosították intézkedéseket a légi támadások elleni védekezés céljából, úgy magyarázza, hogy Olaszország meg van győződve arról, hogy nem sodródhat háboruba.

BELGIUM ÉS HOLLANDIA URALKODÓINAK BÉKEKÖZVETITÉSE

Brüsszelből jelentik: Pierlot miniszterelnök megerősítette azt a hírt, hogy Lipót belga király és Vilma holland királyné felajánlották jószolgálatukat közvetítőkként Németország, Olaszország, Franciaország, Anglia és Lengyelország kormányainak. A francia és az angol kormány erre az ajánlatra kedden délelőtt kedvező választ adott.

Berlinből jelenti a Havas távirati ügynökség: Berlini politikai és diplomáciai körökben élénken tárgyalják azt a közvetítői ajánlatot, a melyet Lipót király és Vilma királynő tettek a nemzetközi vizályok rendezése céljából. Ugyanezen körökben kijelentették, hogy minden a német-lengyel vizály békés megoldása szempontjából tett ajánlatot teljes komolysággal vizsgálják tárgyává tesznek.

ROMÁN LAP ERDEKES CIKKE HITLER ÉS DALADIER LEVÉLVÁLTÁSÁRÓL

A Curentul legutóbbi számában Pamfil Seicaru vezércikkben emlékezik meg a Hitler—Daladier levélváltásról.

— Abban a hír-rengetegben — kezdődik a cikk, — amely alkalmas arra, hogy a népek félelmét növelje,

Rejtélyes haláleset Kolozsvárott

Gyilkosság, vagy öngyilkosság . . .

Kolozsvárról jelentik: Három nappal ezelőtt hirtelen meghalt Péter Dezső kolozsvári harminchárom esztendőes szabósegéd és miután a hatóságok megadták a temetkezési engedélyt, a szerencsétlen sorsú fiatalember el is temették. A „hirtelen haláleset” ügyében ma váratlan fordulat következett be, ugyanis a kolozsvári ügyesség névtelen feljelentés alapján elrendelte a szabósegéd holttestének exhumálását és felboncolását. A holttestet Kernbach dr. orvostanár, törvényszéki orvosszakértő boncolta fel és megállapította, hogy

a szabósegéd mérgezés áldozata lett.

A bűnügyi hatóságok nyomában megindították a vizsgálatot és először az a vélemény alakult ki, hogy a fiatalember öngyilkosságot követett el, ennek a feltevésnek azonban az összes körülmények ellenmondanak, tehát Péter Dezső gyilkosság áldozata lett. Az áldozat lakótársa, egy CFR tisztviselő, elmondotta, hogy barátja az utolsó este 11 órakor érkezett baka jókedvűen. Péter Dezső közölte, hogy másnap lesz az eljegyzése és ezt a napot alig várja. Mindketten nyugovóra tértek és jóval éjjel után a vasúti tisztviselő hangos hörgésekre ébredt. A szabósegéd elmondotta ekkor lakótársának, hogy szörnyű álma volt, utána ismét elaludt, majd később felkelt, kiugrott az ágyból, görcsös mozdulatokat tett, elvágódott a padlón és fejét beverte az ágy kiszögélésebe. A segítségkérésre összeszórdult a ház lakossága, majd orvos került elő, aki injekciót adott a fiatalembernek. A szerencsétlen férfi jobban lett és lefektették, reggelre azonban meghalt. Ekkor az a vélemény merült fel, hogy Péter Dezsőnek epilepsziás rohama volt és ennek következtében állott be a halál. A rejtélyes haláleset ügyében a rendőrség folytatja a vizsgálatot.

velje, a Hitler—Daladier levélváltás emberiségjelzőt hozott. Mindkét államférfi megjegyzést tesz arra vonatkozóan, hogy végig küzdötte a háborút, hogy benne élt annak minden dráma; kifejezésben, hónapokon át élte a lövészárkok lakóinak életét, mind a két államférfi közelről látta a valószínűtlenül emberi légkört, amelynek főcélja egymás lemészárlása volt. Se Hitler, se Daladier nem mulasztja el, hogy a kölcsönös megértést kifejezze levelében.

— Kétségtelen, hogy aki egyszer is részt vett egy szuronyrohamban, nem kívánhatja újból vissza,

vagy legalább ne gondoljon reá bizonyos rémülettel. Aki a Hinterland aránylagosan kibírható légkörében tartózkodott, talán nem érzi azt a súlyos felelősséget, ami az emberiség egymásra való szabadításának következményeként reá hárulna. Az egykori frontkatona, aki magas állami méltóságba jutott, az egykori lövészárkok harcosa minden biztonnal teljes erejével érzi a súlyát annak az emlékeknek, a mely vér és halálhörgés révén vésdött bele az agyába és harcias érzelmeinek legalább is bizonyos mértékben gátat vet.

Roosevelt elnök rendeletére kutatták át Newyorkban a Bremen német gőzöst

Newyorkból jelentik: Mint ismeretes, a newyorki kikötői hatóságok keddre virradó éjszaka a Bremen német óceánjárót, amikor az vissza akart fordulni Európába, visszatartották, majd átkutatták a gőzöst és 17 személyt őrizetbe vettek. Roosevelt elnök a keddi sajtótervezleten kijelentette, hogy ő maga rendelte el a hajó átkutatását. Meg akarta ugyanis állapítani, hogy a gőzös fel van-e fegyverezve és hogy a

felfegyverkezés védelmi, vagy támadó jellegű. Elmondotta, hogy nem talált támpontot arra nézve, hogy a gyanu indokolt lett volna. Közölte végül, hogy hasonló intézkedést hajtottak végre a Normandien és több más hajó ellen is. Hangsúlyozta, hogy ezeknek az intézkedéseknek végrehajtásához a jelenlegi körülmények szolgáltattak jogosultságot.

Katonai szövetséggé mélyül a német-orosz megnemtámadási egyezmény

Berlinből jelentik: Németországban szenzációt keltett az a hír, amely az itteni diplomáciai körökben terjedt el és amely szerint Molotov külügyi népbiztos berlini látogatása már a legközelebbi jövő kérdése. Sőt egyesek úgy tudják, hogy Molotov nagyobb katonai bizottsággal érkezik a német fővárosba.

Beszélnék arról is, hogy a külügyi népbiztos látogatása alkalmával esetleg továbbépitik az egyezményt, még pedig katonai szövetséggé. Hivatalos helyeken ezt a hírt nem erősítik meg, de a berlini sajtó cikkei között található olyanok, amelyek inkább erősítik, mint gyengítik a hír valószínűségét.

LEGUJABB

Lengyelország kiáltványban jelentette be a biztonsági intézkedéseit

Varsóból jelentik: Szerdán délelőtt 1 órakor a következő hivatalos közleményt hozták nyilvánosságra:

— Néhány hónappal ezelőtt Németország lengyelelles támadó politikát indított el. Kézenfekvő bizonyítéknak szolgálnak azok a sajtótámadások, amelyek naponta érik Lengyelországot, határcsúszások, állandósulása, valamint jelentős katonai erősszponzósítása a lengyel határ mentén. Az utóbbi időben Danzig területén megindult akció, amelynek éle Lengyelország letagadhatatlan jogai és érdekei ellen irányul, valamint a Lengyelország ellen irányuló területi követelések nem hagynak kétséget aziránt, hogy országunk veszélyben van. Minden egyezkedési kísérlet, amelyet részben magus szemfényezés, részben pedig Lengyelország szövetségségi kezdeményezései, és amelyeknek egyedülálló célja a béke megőrzése lett volna, a lengyel kormány részéről a legteljesebb

hozzájárulást kapták, Németország részéről azonban egyáltalában nem talált visszhangra.

— Tekintetbe véve a körülményeket, kiülönszen pedig a német csapatoknak a szomszédos Szlovákia területére történt bevonulását, a kormány a már elzetesen meghozott intézkedéseken kívül a helyzet megküzdésére, újabb biztonsági intézkedéseket volt kötelesség életbe lépíteni. A lengyel kormány politikája, amely egyébként nem irányul egyetlen állam ellen sem, változatlan marad. Ohajtjuk, hogy valamennyi államnak, becsületen módon együttműködésünk és ez az óhajunk a Moszcicki elnök által Roosevelthez intézett válaszában kifejezésre jutott, ez tehát mindennél jobban jellemzi a lengyel politika irányvonalát.

Varsói politikai körökben egyébként kijelentették, hogy a hivatalos közlemény révén bejelentett biztonsági intézkedések kisebb méretűek az előző katonai behívásoknál.

Róma védelmi intézkedései légi támadás esetére

Rómából jelentik: Szerda estétől kezdődően az olasz fővárosban minden fényreklámmal előtoltak. Minden intézkedést megtettek annak érdekében,

hogy egy esetleges éjszakai támadás esetén a várost azonnal el lehessen sötétíteni.

Háborus hangulat Lengyelországban

Varsóból jelentik: A lengyel főváros házfalain százaszámra rágasztották ki a falragaszokat, amelyek Rydz Smigly tábornagyt ábrázolják repülőgépektől, ágyúktól és menetelő csapatoktól körülvéve. A fal-

ragasz idézeteket közül a tábornagy legutóbbi beszédéből: „Az erőszakra erőszakkal felelünk”. „Lengyelországot a támadó”. „Háború esetén a férfiak kora való tekintet nélkül és a nők is katonák lesznek”.

Rövid rajz Máltáról, ahol a vámházban szentkép függ

Máltában az inas fizetése havi 5 font

A Földközi tenger gyöngye: Málta szigete legkönnyebben repülőgépen érhető el, főképp ha az utas olyan időben indul Rómába, hogy az onnan minden hétfőn, szerdán és pénteken Tripoliba menő s Máltában is leszálló olasz „Ala Littoria” gépét még elérni. Ha a szicíliai Syracusáig vasuton megyünk, onnan Málta már csak egy órai repülés. A jegy ára 1800 lei. Az I. cszt. hajójegy mindössze 1200 lei-be kerül, de a tengeri út 8 óráig tart.

AZ ANGOL VILÁGBIRODALOM LEGFELTETTEBB PONTJA

Az utasoknak az angolok ma is akadálytalanul megengedik Málta szigetén a kiszállást, ellenben a birodalmi németeknek most ez tilos. A „Catalani” nevű hajó, amelyen az utat megtettük, a reggeli órákban ért La Vallettába, a 270.000 lakosú sziget fővárosába. A kép a tenger felől rendkívül festői. A nem ritkán 7—8 emeletes házak lépcsőzetesen emelkednek a meredek hegy oldalán, kopár dombok felérsége gyönyörű összhangban áll az azurkék égbolttal és a kobaitkék vízzel. Találón mondják, hogy Málta a zafir tenger gyöngye.

Minthogy a hajó nem tud közvetlenül a rakparton kikötni, bárkát kell igénybe vennünk, mely az utat rövid pár perc alatt teszi meg, de fejünkig mégis 1 shillingbe kerül.

Az angolok, akiknek 1814 óta van a sziget, illetve az azt környező Gozo, Kemmuna, Kemmunett és Fillla négy apró szigetcské, végleg birtokukban, mindent elkövettek, hogy egyrészt Máltát mint erődítményt bevehetővé, másrészt, hogy a vízben és esőben szűkölködő földet minél kell-mesebb tartartózkodási helyé tegyék. A talaj tiszta katolikus szikla, a többi a nagy szárazság ellenére is művelhető, mert gazdag foszfátokban. Kikötője, amelyet a St. Elmo és Tigné erődök félelmetes ágyú őrzenek, egy egész hadiflottát képes befogadni. A világháború alatt az angol, francia, japán, olasz és amerikai hadihajók itt gyűltek össze. Ma ellenben rendszerint kevés hadihajó tartózkodik Máltában, mert a tengeraltjárók gyorsan tudnának velük végezni s azért a nagy kolosszusok inkább a nyílt vizeken horgonyoznak. Az angoloknak féltékenyen őrzött titkos készülékek vannak, amelyek a tengeraltjárók közeledését már messziről jelzik s így a védekezés lehetővé válik.

A júliusi nap izzó sugaraiban indulunk a sziget megtekintésére, amely a föld legrégibb idő óta lakott helyei közé tartozik. Málta tiszta katolikus. Lakosságának hiűhűségét a 870—1090-ig tartó arab hódítás sem tudta megtörni. Az arab uralmat csak a máltai nyelv őrizte meg, amely az arab és föníciai nyelvek keveréke és ma is a legelterjedtebb. Az arabok uralmát a normanokká váltotta fel, a mely 1530-ig tartott, amikor V. Károly aragon király Máltát kárpótlásul az elvesztett Rhodos szigetéért a jeruzsálemi S. János lovagrendnek, L'Isle Adam lovagjaival és mintegy 400 menekülttel, adományozta. A rend nagymestere: nagyszertű erődítménnyé építette ki a törökök ellen. A Földközi tengeren kivívott győzelme után Szulimán császár 1565-ben Máltát is ostrom alá vette, de az akkori nagymester Jean Parisot de La Vallette, akiről a sziget fővárosa van elnevezve, oly hősiessen védekezett, hogy a törökök kénytelenek voltak visszavonulni.

A sziget életében most fényes korszak következett. A rend Máltát a Kelet és Nyugat közti kereskedelem egyik fontos gócpontjává tette. Az akkor épült üzletházak ma is megvannak. A rendnek saját hadiflottája volt, külön pénz veretett, követeket küldött s nagymestere királyi jogokat gyakorolt. A rend gazdagságáról a pompás katedrális tesz tanúságot, amely egyike a világ legszebb templomainak.

A rend 268 évig fennállott uralmát I. Napoleon döntötte meg, aki 1798-ban 41 hadihajóval támadta meg a szigetet, amelyet sikerült elfoglalnia. A rend nagymestere is menekülni volt kénytelen. A franciák a sziget kinésit és ritkaságait alaposan megdézsmálták, de midőn a Karmelita-templom nagyértékű gobelinjeit is magukkal akarták vinni, a lakosság fellázadt és Lord Nelson segítségével Vaubois tábornokot megadásra és a sziget elhagyására kényszerítette. Az 1814-iki párisi béke azután Máltát végleg az angoloknak juttatta, akik azóta a pártatlan fekvésű szigetetől egyik legfontosabb erődíjüket építették ki. Málta világhatalmi erejüknek ma egyik gócpontja.

La Valletta magas dombon fekszik s így számos uccája igen meredek és csupa lépcső. Az előkelőbb negyedeiben világvárosi üzletek, szép középületek és szebbnél-szebb templomok láthatók. Ezek sorában a legrégibbek közé tartozik a St. John-székeség.

ház, amelynek alapjait 1573-ban rakták le. Itt vannak eltemetve az 1565-iki ostrom alatt meghalt lovagok. A 9 kápolna közül az egyikben, amely a bold. Szűznek van szentelve, őrzik az Oltáriszentséget, a többi 8 a lovagrend különböző nyelvei között oszlik meg. Van francia, olasz, német, spanyol, stb. kápolna. A templom valamikor még a mainál is díszesebb volt, de I. Napoleon 1798-ban számos kincsét magával vitte. A Rubens és Poussin rajzai után készült 28, felbecsülhetetlen értékű gobelin szerencsére megmaradt. Ezeket nagyobb ünnepeken szokták a falakra felfüggeszteni.

MÁLTÁN A LEGNAGYOBB KINC S A VIZ

A máltai lovagrend nagymesterének a Strada Realén levő és 4 uccától nagyszertű gyönyörű palotáját, melynek terveit Gerolamo Cassar, a katedrális építész tervezte, érdemes megtekinteni. Udvarai tropikus növényekkel vannak tele, amelyek üdősége kétszeresen kellemesen hat a különben kietlen uccákon és a déli nap sugaraiban izzó kőházak közt. Noha a víz Máltában, melynek egyetlen tava, sőt még patakja sincs, meglehetősen drága, az angolok mindenféle fákat és bokrokat ültettek s ezeket állandóan öntözik. Több márványtábla örökíti meg az angol királyok és a walesi hercegek látogatásait, valamint a máltai parlamentnek 1921 november 1-

Egy liter víz 5 lei — egy kiló tea 90 lei

Málta éghajlata igen száraz. A föld termékenysége elsősorban az esőtől függ. Ősszel átlag 6, télen 5, tavasszal 8 és fél és nyáron pedig 11 óra hosszat az égen egyetlen felhő sincs. Ezért a víz nagy kincs.

A jezsuiták idejéből eredő vezeték víze pocskolásának meggyaltására a vízdíj úgy van megállapítva, hogy mentől többet fogyaszt valaki, annál magasabb egységárat kell fizetni. A literenként 30 bani egységár gyorsan emelkedik literenként 5 leire. Fürdésre tehát a máltaiak nagybörzést a tenger vizét használják.

A vaj, sajt, kakaó, kávé, tej, rizs, tea és tészta Máltában nem esnek vám alá s így ezek feltűnően olcsók. Például finom tea kg-ja alig 90 lei. Igen jutányosan kaphatók a dohánytermékek is. Végigmennünk a vásárcsarnokba is. A tojás és hús azonban elég drágák. Viszont a friss hal, rák, csiga, hamán stb. nagyon olcsók s ezért a megélhetés a szegényebb néposztály számára sem okoz nagyobb gondot. A háztartási alkalmasságok havi bére 2 font és ellátás, az inasoké 5 font, a sofőröké 4—6 font.

A máltai törvények ma is a római jogon és a

Látogassa meg a BEOGRÁDI ŐSZIVÁSART

1939 szeptember 7—17-ig.

a Jugoszláv királyság legnagyobb gazdasági manifesztációja.

9 különböző állam kollektív kiállítása.

Információkkal a beográdi mintavásár igazgatósága Beograd, postafiók 538.

Tel.: 28525—28802. szolgál.

Közlekedési kedvezményei 25—50%-ig a jugoszláv és külföldi vasutakon, valamint a hajóközlekedésen is.

én történt megnyitását, mely a palota báltermében ment végbe. Vörös bársonyburtok vannak benne az ebédlőt pedig híres máltai nagymesterek mozaik képei díszítik. A fegyvertár, amely a világ legértékesebb ilyen gyűjteménye, bővelkedik ritkaságokban. A lovagrend szabályai szerint ugyanis minden lovag fegyverzetet a kincstárra szállt. Napoleon azonban innen is elvitte azt a kardot, amelyet II. Fülöp spanyol király az 1865-iki ostrom emlékére La Valletten ajándékozott, valamint egy gyönyörű tört. Az egyik most a párisi Bibliothèque Nationale, a másik pedig a Louvre feltett kince.

La Valletta különlegességei még az u. n. „Auberge”-k, vagyis azok a paloták, amelyekben hajdan a lovagok laktak. Még hét van közülük meg.

Code Napoleon-on alapulnak. A bűnvádi eljárási jog azonban angol rendszerű. A házassági jogban 1828-ig kánonjog volt hatályban. Ettől az időtől kezdve egy konkordátum szabályozza az egyházi jogi kérdéseket. Ambár Máltának önálló parlamentje van, egyes angol törvények a szigeten is hatályosak. A kétka-marás rendszerű parlament csak 1921-ben kezdte meg működését, de bizonyos jogtalan rendelkezések ellen a máltai érsek kénytelen volt tiltakozni s ezért az alkotmányt 1930-ban felfüggesztették. Főkép a nyelvkérdés miatt támadtak viszályok. A rend csak 1934-ben állott helyre, midőn kimondták, hogy a bíróságok hivatalos nyelve a máltai, kivételesen az angol és az olasz. A közigazgatás nyelve ellenben egyedül az angol. A törvények máltai és angol nyelven jelennek meg. A sziget kormányzója és főparancsnoka 11 tagú tanáccsal intézi azokat az ügyeket, amelyeket az alkotmány hatáskörébe utal.

Kétségtelen, hogy Málta a Földközi tenger egyik legértékesebb szigete. Bővelkedik régészeti és természeti szépségekben.

B. G.

Villanyszámla és illetőségi bizonyítvány

Hogy a villanyszámla közeli kapcsolatba kerülhet az illetőségi bizonyítvánnyal, illetve, hogy a villanyszámla megszerezhető valakinek az illetőségi bizonyítványt, azt az alábbi temesvári történet mutatja meg.

A városházán most folynak az állampolgársági névjegyzékbe való utólagos felvételre a jelentkezők.

Az egyik napon megjelent a közigazgatási ügyosztályon egy fiatal ember és felvételt kért. A tisztviselő kérdésére megmondta a nevét és hogy jelenleg harminc esztendő. Az apja még 1913-ban meghalt, az anyja pedig tíz esztendővel később 1923-ban. Amikor az állampolgárság összeírása 1924-ben folyt, mint árva gyerek távoli rokonnaknál hányódott és senki nem gondolt arra, hogy őt is bejelentse. Közben fejcseperedett, iparos lett, jól keres, a katonai kötelezettségnek is eleget tett, de állampolgársága nincsen. Emiatt már kellemetlensége és baja volt.

Az irataiból kitűnik, hogy Temesvárott született és bemutatja szülői okmányait, akik ugyancsak temesvári születésűek voltak. Illetőségi bizonyítványt azonban nem tud felmutatni. Már pedig ennek megszerzése különböző feltételektől függ. Igazolnia kell azt, hogy szülői 1918 december 1-ét megelőzőleg legalább négy esztendeig a városban laktak.

— Nem is laktunk másutt, csak Temesvárott, — mondja.

— Hol?

Ha ezt megmondja, akkor hivatalból érdeklődnek a megnevezett házban és uccában és majd akadnak szavahihető emberek, akik ezt igazolni tudják. Csak hogy ez a harminc éves fiatal ember nem tudja megmondani, hol laktak. Nem tudja sem az uccát, sem a házat. Annnyit tud, hogy többször változtatott lakást. 1918 decemberében még csak tizedik évében járt, gyermek volt. Akárhogy is töri a fejét, nem tud visszaemlékezni arra, merre laktak. Azt tudja, hogy végiglakták az összes városrészeket.

Faggatják: volt-e talán valamely háznak, a melyben laktak valami jellegzetes sajátossága, amelynek nyomán esetleg megállapítható lenne a régi lakás.

— Nem tudok semmi olyat, kérem, — mondja lehangoltan, — csak arra az egyre emlékszem világosan, hogy minden lakásunkban volt villanyvilágítás.

A tisztviselő a homlokára csap és a következő pillanatban már kezdi a kétségbeesett fiatal embernek magyarázni, hogy mit csináljon.

Az hálálkova elrohant a villanytelepre.

Harmadnapra 1918 december 1-től tíz évre visszamenőleg elhozta a szülői által kifizetett villanyszámláknak a villanytelepen őrzött másodpéldányai másolatait.

A történet vége: a fiatal ember megkapta Temesvári város illetőségi bizonyítványait és ennek alapján bekerült az állampolgársági jegyzékbe.

Andorás.

Ujból elhalasztotta a nagyváradai törvényszék a halározatot Vaiszlovich Emil feltételes szabadlábrahelyezése ügyében

Nagyváradról jelentik: Kedden délelőtt oltatta a nagyváradai törvényszék szüneti tanácsa Vaiszlovich Emil, ismert szállodatulajdonos eltételes szabadlábrahelyezési kérelmét. Mint ismeretes, Vaiszlovich Emil

nemzetgyalázás vétsége miatt hosszabb időtartamu fogházbüntetésre ítélték.

Miután a büntetőtörvénykönyv módját ad az elítéltek bizonyos idő múlva, hogy jó magaviselet esetén feltételes szabadlábrahelyezését kéri, Vaiszlovich Emil mintegy két héttel ezelőtt védője útján kérelem fordult a törvényszékhez szabadlábrahelyezése érdekében. A szüneti tanács azonban elhalasztotta az ügy tárgyalását, mivel a fogházi felügyelőség véleményezése nem érkezett meg.

A fogházi felügyelőség jelentése szerint Vaiszlovich Emil kifogástalan viselkedésről tett számot, de ennek ellenére nem javasolja feltételes szabadlábrahelyezését, mivel egyrészt a fogházi munkában nem vett részt, másrészt pedig Vaiszlovichot a katonai törvényszék ítélte el, már pedig a katonai törvényszék csak a két évvel felüli szabadságvesztésnél ismeri a feltételes szabadlábrahelyezés kedvezményét. Vaiszlovich védője kifejtette, hogy a fogházi felügyelőségnek nincsen jogában javaslatot tenni, jelen esetben kizárólag az elítélt viselkedésére kell szorítkoznia.

Vaiszlovich Emil tul van a 71 éven és kora már fogva nem vehetett részt a fogházi munkában,

másrészt pedig bár igaz, hogy katonai törvényszék ítélte el, de mint polgári vádlottat a polgári törvénykönyv rendelkezései szerint s a szabadlábrahelyezés ügyében is a polgári törvénykönyv előírásait kell figyelembe tartani. A bíróság végül is úgy döntött, hogy a tárgyalás folytatását szeptember 4-re halassza el, mivel a fogházi felügyelőség jelentését az öt tag közül csak hárman írták alá.

Az Erdélyi Múzeum Egyesület gyergyószentmiklósi vándorgyűlésének második napja

Az EME Gyergyószentmiklóson megrendezett tizenhatodik vándorgyűlésének második napján igen érdekes előadások hangzottak el. Bánya Edith iparművészeti és székely női népviseletről adott elő vetített képeket. Az előadó ismertette a régi székely népviseletet, egyben hangsúlyozta, hogy a középosztály hölgyeinek módjában áll az ősi népviselet szerint ruházkodni. Utána Oberding József dr. „A Siculicidium népe” címen adott elő. Az előadó vázolta a mádfalvi veszedelem idején elmenekült székelyek történetét. Ismertette azt az utat, amelyet a Csíkből elmenekült székelyek a Bucovinába való letelepüléséig megtettek. Sokan közülük szétszóródtak a világ minden tájára. Amerikában, Bucovinában, Erdélyben, Jugoszláviában és Kanadában vannak ma is virágzó székely települések. Oberding József dr. eddig még nyilvánosságra nem hozott statisztikai adatokat sorolt fel. A következő előadó Kelemen László dr. volt, aki Péterfy Pál dr. „Időjárás és betegségek” című tanulmányát olvasta fel. Az előadásból kitűnt, hogy a betegségek az időjárással szoros összefüggésben vannak. Erre már az ókorban is rájöttek, később pedig a csillagok járásával, árvi-zekkel, az apályval és dagályval, legújabbban pedig a napfoltokkal hozták kapcsolatba a járványok keletkezését. Reischel Artur kegyesrendi tanár „Kölcsy” c. előadása következett ezután. Az előadó Kölcsy szellemi harcait vázolta. A himnusszal foglalkozott, amely munkájával Kölcsy egyesült nemzetével. Előbb világpolgár volt, később belátta, hogy a nagy nemzeti családban lehet gyökeret verni. A továbbiakban Reischel Artur tanár Zinyi második énekével foglalkozott, amelyet sokan átoknak mondtak, holott nem volt más, mint jászok a nemzethez. „Kölcsy profétaként állott kortársai között!” — mondotta az előadó. Delután Balogh Ernő dr. „A Gyilkos tó és sorsa” című előadását olvasta fel vetített képekkel. Vámszer Géza a gyimesi csángók eredetéről, települési és gazdasági viszonyairól beszélt. Másfélszázaddal ezelőtt mozgalom indult meg a csángók visszatelepítése ügyében. Annyit sikerült elérni, hogy a gyimesi csángók egy része Csikmege és a Székelyföld belsőbb vidékeire költözött. Az érdekes előadásokat a közönség lelkes tapsal jutalmazta.

KÜLÖNVONAT BUDAPESTRE UTLEVÉL NÉLKÜL

csak személyazonossági igazolvánnyal. — 1939. szeptember 12—18-ig. Részvételi díj Lei 1900. A budapesti szálloda és kirándulások költsége leiben fizethető. Utolsó jelentkezés: 1939. szeptember 5.

Beiratkozások a

„WAGONS-LITS//COOK“

menetjegyirodában, Temesvár, I. Bul. Regele Ferdinand, Bánáti Bankgyesület-palota. Telefon: 38—04.

Szlovákia területén német katonai közigazgatás lépett életbe

A rendelkezések ellen vetők német hadbíróóság elé kerülnek. Tiso felszólította a szlovák népet, hogy fogadja barátságosan a bevonult katonaságot

Pozsonyból jelentik: A szlovák rádióállomás közölte Tiso miniszterelnök rendeletét, a mely a következőképpen hangzik:

A német csapatok bevonultak Szlovákiába, hogy a szlovák hadsereggel és a Hlinka-gárdával megvédjék Szlovákiát egy esetleges kirobbanó konfliktus következményeitől. A német csapatok szlovák földre lépve második otthonukat találják Szlovákiában és a szlovák nemzet csak hálával viszonyozhatja a német katonaság Szlovákiába való bevonulását, mert így a szlovák állam függetlensége teljesen biztosítva van. Felhívom a szlovák lakosságot, hogy a német hadseregnek

ezt az önfeláldozó segítségét hálával és szolgálattalossággal viszonzja. A lakosság álljon mindenben a német hadsereg rendelkezésére és adjon a hadseregnek lovakat, autókat, élelmiszereket, kocsikat és általában mindent, amire annak szüksége van.

Figyelmeztetem a lakosságot, hogy a mai naptól kezdve Szlovákia területén a közigazgatást a német hadsereg parancsnoksága vette át és minden szlovák polgár, ha vétkezik a rend ellen, német hadbíróóság előtt fog felelni tetteért és a német törvények alapján büntetik meg őket. Ez a rendelet azonnali hatállyal életbe lépett.

Tizenkilenc esztendő betörőt értek tetten, aki már három gyermek apja

Muntean Timotei helytartósági tisztviselő felesége egyedül tartózkodott a gyárvárosi Traian-tér 7 szám alatti lakásán. Egyszerre gyanus neszt hallott a szomszédos házhoz. Kinyitotta az ajtót, de nem látott senkit. Ellenben megdöbbenéssel vette észre, hogy valaki felfeszítette a szekrényeket és a fehérneműt kidobálta. Nyomban tisztában volt vele, hogy betört tartózkodik a lakásban, aki valahol megbújt.

Kereste és végül megtalálta az ágy alatt.

A bátor asszony a betörőt a kezénél fogva húzta elő és amikor látta, hogy az egy fiatal síheder, még jobban megnőtt a bátorsága. A cselészobáig vonszolta. Belökte és zárta az ajtót. Azután telefonhoz szította, értesítette a rendőrséget, ahonnan csakhamar megjelent a helyszínen egy rendőr, aki a betörőt a gyárvárosi rendőrségre kísérte.

A tettenért betörő elmondja, hogy Patay Bara a neve, tizenkilenc éves és Érszentmiklályra való.

Már gyermekkorában résztvett csempészésben és négy esztendő előtt Temesvárra jött. Megismerkedett egy leánnyal, akivel vadházasságra lépett és azóta a Kunz-telepen lakik. A vadházasságból három gyermek született már. Semmi foglalkozása nincsen.

Beismerte, hogy lopási szándékból lopozott be a lakásba, pénz és ékszer után kutatót, de megzavarták.

Amikor a szomszédos szobából lépéseket halott közeledni, gyorsan az ágy alá bújt abban a reményben, hogy nem veszik észre és később sikerül kiszökni. Megmotozásakor három ezer lejt találtak nála. Nem akarta megmondani a pénz eredetét. Kiderült azonban, hogy a pénzt egy tárcában tartották, amely a fehérnemű között feküdt. Kívette a pénzt a tárcából és a tárcát a szekrény alá dobta, ahol megtalálták.

A fiatalokú betörő, három gyermek apját, a nyomozás befejezése után átadják az ügyésznek.

Megalakult az ujjapán kormány

Tokióból jelentik: A Domei ügynökség jelentése szerint Abe tábornok megalakította kormányát. Miniszterelnök és külügyminiszter Abe tábornok, belügyminiszter Chara Nauti, hadügyminiszter Hata Sunroku tábornok, haditengerészeti miniszter Josida ellentengernagy.

A Havas értesülése szerint az általános vélemény az, hogy az új japán kormány szintelen személységekből áll és első tekintetre úgy tűnik, hogy semleges megatartást tanúsít. Politikai körökben mégis hangsúlyozzák, hogy a japán kormány új összetételében a mérsékelt körökre támaszkodik.

Ma, csütörtökön nyílik meg a budapesti Őszi Lakberendezési Vásár

Budapestről jelentik: A városligeti Iparcsarnokban és környékén megnyitásra teljesen készen áll az idei Őszi Lakberendezési és Házartási Vásár, a kis- és kézműiparnak ez az egész nagyarányú kiállítása. A vásár rendezősége a legmodernebb lakberendezési és háztartási árucikkek és eszközök teljes kollekciója mellett hatalmas szórakoztató látványosságokról és szerfelett tanulságos versenyekről is gondoskodik. A látványosságok sorozata még az utolsó napokon is bővült és egész eredeti módját találta annak is, hogy miképpen döntenek a különböző versenyeket. A vásár minden napján reggeltől estig tartó főversenyek eredményeit például a kent állapítják meg, hogy a nézőközönség tagjai közül kisorsolnak huszat és ezt a húsz látogatót hívják meg a frissen készülő étel-remek

nagyszabású bankettjére, rájuk bízván a legkiválóbb fogások meghatározását.

A vásár feláru utazást biztosító igazolványait, amelyek vizum nélküli határátlépésre is feljogosítják a látogatókat, 13 országban árusítja minden utazási- és menetjegyiroda és illet bárki szerezhet magának. A kedvezmények aként érvényesek, hogy a látogatóknak legkésőbb szeptember 11-e napjának déli 12 órájáig kell Budapestre megérkeznie, a visszaútra pedig szeptember 21-e napjának éjfélig érvényes az utazási kedvezmény. A vizum, amelyet Budapesten kell utólag beszerezni s amelyért mindössze 250 pengő kezelési illetéket kell leróni, a határátlépéstől kezdve kerek egy hónapig jogosít magyarországi tartózkodásra.

HIREK

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

BELFÖLDÖN

Magánosoknak egy hónapra 70, negyedévre 200, félre 400, egész évre 800 lei. Hához való kézbesítésért külön havi tíz lei. Nyugdíjasoknak, közalkalmazottaknak egy hónapra 60, negyedévre 180, félre 350, egész évre 700 lei. Hához való kézbesítésért külön havi tíz lei. Hatóságoknak, közhivataloknak és közüzemeknek, gyáraknak és vállalatoknak egy évre 1200 lei kézbesítéssel együtt.

KÜLFÖLDÖN

Egy hónapra 120, negyedévre 350, félre 700, egész évre 1400 lei.

TELEFON

28-10 és este 9 óra után 28-15.

MEGJELENÉS

Minden napon a vasárnapokat és ünnepnapokat követő napok kivételével.

SZERKESZTŐ:

Vuchetich Endre dr.

Harc a gyermekért

A tisztelet, amellyel a gyermeket a francia közélet részesíti, egészen kivételes. Az autóbussz-megállók helyeken, ahol csak a leszakított sorszámok sorrendjében lehet a többnyire zsúfolt kocsikra felszállni, az, aki kézfejjel vezet, vagy éppenséggel az ölében hord egy kis gyereket, az összes várakozókat megelőzően, elsőnek szállhat fel az érkező autóbusszra és nincs az a vad forgalom, amelyet a párisi rendőr éles sávjával és hosszú, fehér jelzőbotjával meg nem állítana, mikor azt látja, hogy valaki egy kis gyereket akar a túlsó oldalra átkísérni, vagy éppenséggel gyerekkosztol magával.

Se szeri, se száma azoknak az illetelmek, amelyekkel a közönség az elneptelenedés veszélye ellen és a gyermekszaporodás áldása mellett a kormány segítségére siet, — kezdve a tizenkétéves lányok számára rendezendő gyermeknevelési és más természetű tanfolyamain, a gyógyszerárak hatályosabb és szigorúbb ellenőrzésén át egészen addig, hogy kényszerítsék a női szabókat, a párisi divat terveit és irányításait, hogy olyan csinos, vonzó és mégis megfelelő formájú divat-kreációkat teremtsenek, amelyek eltakarják a gyermek világrajötte előtti hónapokban a leendő anya alakját, hogy még a női hiúság se tartsa vissza a hölgyeket attól, hogy gyermekeket hozzanak a világra.

A pornográfia és az alkohol ellen való harc volt na ennek a küzdelemnek az utolsó, de nem leghatástalanabb fegyvere, amit a legjobban jellemez az a tény, hogy miután kormány a rendeleteiben magának tartotta fenn a harminc főlaló erősebb alkoholos italok forgalmának a szabályozását: a Per-nodgyár, az ismert alkohol- és likőrfőző cég részvényei, tizenkét százalékkal estek vissza a párisi tőzsdén.

— **IDŐJÁRÁS:** Derült idő és a hőmérséklet emelkedése várható.

— **A svájci hadsereg megszállotta a határokat.** Bernből jelentik: A határőrségi csapatok kedden felesküdték, majd felvonultak és megszállták a határokat. A külföldről érkező repülőgépek számára külön repülőtérrel jelölték ki. A hatóságok részéről minden intézkedés megtörtént a határok lezárására.

— **Földrengés Argentínában.** Buenos Airesből jelentik: Tegnap nagyarányú földrengés teljesen elpusztította Pomacachi városát.

— **Felozlatják a francia kommunista pártot.** Párisból jelentik: Néhány nappal ezelőtt olyan hírek terjedtek el, hogy a francia kommunista pártot felozlatják. Legújabb párisi jelentések szerint most már maga a kormány is behatóan foglalkozik a kérdéssel és valószínű, hogy a párt felozlatására néhány napon belül sor kerül.

— **TÜZ A FŐVÁROSI ADESGÓ-GYÁRBAN.** Bucarestből jelentik: Az Adesgó-gyár raktárában tegnap tűz keletkezett. A gyorsan megérkezett tűzoltók egy óra alatt elfojtották a veszedelmet. Érdekesség, hogy egy napon belül ez a negyedik tüzeset volt Bucarestben és 18 órán belül a második. A hatóságok azt hiszik, hogy bűnös kezek idézték elő a tüzet.

— **Morgenthau visszautazott Európából az Egyesült Államokba.** Bergenből jelentik: Morgenthau amerikai pénzügyminiszter megszakította szabadságát és egy amerikai hajón vissza utazott az Egyesült Államokba.

Krisztus után 12. században született Caligula római császár. A rómaiak harmadik császára volt. Nagypapjának, Tiberius császárnak hízelgésével kereste a kegyét és ez ezért saját fiának mellözésével utódjának jelölte ki. Néhány hónapig keresztül jött és bölcs uralkodónak mutatkozott, aztán súlyos betegség után egyszerre megváltozott. Kegyetlen, szeszélyes, kicsapongó lett. Szeszélyeiben annyira ment, hogy saját lovát konzulnak nevezte ki. Végre is egyik tisztje, akit mélyen megsértett, palotájában meggyilkolta.

1821. augusztus 31-én született Helmholtz Hermann neves német fizikus. Számos tanulmányával tette maradandóvá a nevet.

1913. augusztus 31-én halt meg Vlaicu Aurel az első nagy román pilóta. Már fiatal korában mint a budapesti műegyetem hallgatója foglalkozott a repülés problémájával. Néhány év múlva magaszterkesztette gépével átrepülte a Kárpátokat. Halála repülőgépszerezéssé vált, amelyet következében következett be.

(—) **Esküvő.** Schummer Miklós, a Bohnele téglagyár főtisztviselője, Zsombolyán mezei vezeti oltárhoz Schnur Meát, Schnur Mátyás zsombolyai volt villanytelepi főkönyvelő leányát. Háznagyok lesznek Schummer Mátyás aurléhazi és Schnur József zsombolyai földbirtokosok.

(—) **A világ legidősebb polgármestere.** A „helyet az ifjuságnak” jelszót úgy látszik Kolumbia Dél-Santander tartományának Enciso nevű városában sem veszik figyelembe. A városkában a közelmúltban volt a polgármesterválasztás és az illetékes testületek egyhangúan Elias Lugo tábornokra adták szavazataikat, akit meg is választottak. A tábornok szívesen vállalta a megbízást, csak arra kérte polgártársait, hogy a beiktatással várjanak néhány napig. Hivatalát ugyanis akkor akarja elfoglalni, amikor betölti életkorának századik évfordulóját. Így is történt. Amely napon a tábornok százéves lett, nagy ünnepélyességgel beiktatták tisztiségébe. A testület, szellemileg kitünő állapotban lévő tábornok részvételével a városi ünnepélyeken, együtt evett-ivott polgártársaival, felköszöntőket mondott és évekre terjedő munkaprogramot adott.

(—) **Eljegyzés.** Wenzel Árpád zsombolyai búzakereskedő eljegyezte Eggert Irént, Eggert Sándor magánzó leányát.

(—) **A MINDENFÉLE RÉMKÉPEK ALTAL MEGZAVART ALMOK** amelyeket sok esetben csak az elégtelen béliürítés és a rossz emésztés idéz elő, a természetes „FERENC JÓZSEF” keszervíz által — reggelenként éhgyomorral egy pohárral bevéve — gyakran rövid idő alatt elmúlnak. Kérdezze meg orvosát.

(—) **Születések.** Az anyakönyvi hivatalban a következő gyermekek születését jelentették be: Varga József, Wassermann Irén, Kenderich Manó, Carbusas Trifu.

Várdorló egyetem

A japán-kínai ellenségeskedések különös sorsra juttatták a woosingi Tungsi egyetemet. Az egyetem Kína határain túl is rendkívül jó hírnevet örvend. Az egyetem orvosi fakultásához tartozó anatómiai, fiziológiai és zoológiai intézeteken kívül felépítették Woosingban a technikai fakultás hatalmas intézeteit is. Az egyetem intézményeit azonban még 1937 augusztusában a japán tüzérség és a repülőgépek teljesen elpusztították. Az egyetem kénytelen volt elköltözni. A Sekjang tartomány közepében fekvő Kínha városokba egy elhagyott középiskola épületében ütötte fel tanyáját. Azt a szándékát azonban, hogy itt állandóan telepedhessen, nem tudta megvalósítani. Az ellenséges repülőgépek állandóan szaporodtak és 1937 decemberében az egyetem újra vándorutra indult. Kiangsi tartományban találta meg legközelebbi otthonát és pedig Kansien városában, ahol egy régi, elhagyott Yament hoztak rendbe, hogy az előadásokat ott megtarthassák. Az ellenséges repülőgépek azonban hamarosan itt is zavarni kezdték a tanulmányokat. 1938 augusztusában az egyetem a Kwangsi tartománybeli Patpaba költözött. Itt azonban még meg sem kezdhetette az előadásokat, amikor a japánok meglepetésszerűen bevonultak Kwantungba és ezért sűrűsöln tovább kellett költöznie a Jünan-tartománybeli Talifuba. Ilyen módon az egyetem egy éven belül kereken háromezer kilométert vándorolt Kína belsejében. A hatalmas táv és nehéz gépek százait cipelték magukkal egyik helyről a másikra. Usuton, teherautókon, vagy víziúton.

ZEISS Ki a szem szereti
PERIVIST szemüveg

KEGKEMETI -nél

veszi. Temesvár, I., Bul. Duca
Jönnek az őszi és téli esték, itt ideje, hogy szemére gondoljon

Több milliót sikkasztott a főváros pénzügyigazgatója

Bucarestből jelentik: Isidor Cristea, a főváros volt pénzügyigazgatója, négy más hivatalkával egyetemben, közpénzek elsikkasztásának vádjára alatt tartóztatva le az ügyészség. Spireanu ügyész, aki a vizsgálatot vezette, a vádló helyezési okirat megszerzése előtt újabb jelentéseket kapott Cristea ellen más büncselelmények elkövetése miatt is, mire elhatározta, hogy egyesíti a különböző feljelentések ügyeit megindítandó vizsgálatot.

Néhány napos vizsgálat nyomán megállapítást nyert, hogy a volt városi pénzügyigazgató egy Veluda nevű pénzügyi ellenőr által kiállított 2,450.000 lei értékű utalványt irt alá Neicu nőnek nevére, akinek ezt az összeget már egyszer kiutalták. Kiderült az is, hogy egy 44 millió leu összegből, amelyet alant hivatalkáinak kellett volna jutalék címén kifizetnie, Cristea igazgató

nagyobb összeget elsikkasztott.

A letartóztatási végzést, amelyet közpénzek elsikkasztása és idegen alapok eltulajdonítása címén bocsátottak ki, a törvénszék megerősítette.

(—) **A KIRÁLYI HELYTARTÓ NEVNAPJA.** Marta Alexandru dr. királyi helytartó tegnap ünnepelte meg névnapiját. Ezen alkalommal Clujei Gábor dr. helytartósági vezetőnk megjelent az összes szolgálati főnökök élén és melegen üdvözölte a királyi helytartót. Marta dr. királyi helytartó meghatottan köszönt meg az üdvözlés és kérte a tisztviselőket, hogy eddigi buzgalmukkal támogassák továbbra is őt munkájában.

— **Új ellenzéki kiszagda lap indul Magyarországon.** Budapestről jelentik: Baicsi-Zsilinszki Endrének, a független kiszagda párt egyik vezetőjének szerkesztésében új hétfői lap indul meg Független Magyarország címen.

(—) **Halálozások.** Meghaltak: Sinkó Mária napos, Réti Farkas 49 éves cipész, Gertrud Bébi egy éves.

— **Borzalmas tévedés.** Bucarestből jelentik: Blavo Stoica szolga, aki Str. Pulberarii 12. számú házban volt alkalmazva, a háziak tövéllétében egy üveg cukkát akart magához venni. Tévedésből egy kreolinnal telt üveget vett és annak tartalmát megitta. Borzalmas kín között kiszendvedt.

GYÓGYSZERTARAK EJJELI SZOLGÁLTATÁSA

Csütörtökön, augusztus 31-én a szolgálati beosztás a következő:

Az I. kerületben az Alba Iulia utcában levő Kun gyógyszerár.

A II. kerületben a Traian téren levő Kígyó gyógyszerár.

A III. kerületben a Miron Costin ucca sa kán levő Merkle gyógyszerár.

A IV. kerületben a Vacarescu utcában levő Braun gyógyszerár.

Az V. kerületben a Corvin gyógyszerár és U kisodán Panajoth Ernő gyógyszerára állandó é szakai szolgálatot tart.

Mozzi

MŰSOR:

CSÜTÖRTÖK, AUGUSZTUS 31.

APOLLO: Tilos utakon — Konfliktus (francia film)

CAPITOL: A halálbrigád (angol film)

CORSO: A nők története (francia film)

SCALA: Bámátos ucca (francia film)

— Biztonságba helyezték a francia múzeumok kincseit. Párisból jelentik: A francia fővárosban újabb biztonsági intézkedéseket rendeltek el. A múzeumokat bezárták és a templomok műkincseit biztonságba helyezték. A Berlin—Róma, Zürich és Bucuresti felé irányuló légi forgalmat beszüntették és a sajtócenzurát az egész országban bevezették.

— Olaszország biztosította Egyiptomot jószándékáról. Londonból jelentik: Kairói jólérsített körökben kijelentették, hogy az egyiptomi miniszterelnöknek tett látogatása alkalmával biztosította az egyiptomi kormányt Olaszország jószándékairól. Kijelentette továbbá, hogy Olaszország Egyiptommal teljes összhangban kíván együttműködni.

— Szabadságolás nélkül egyetlen tanár sem hagyhatja el az iskolát. Bucurestiből jelentik: A nemzetnevelésügyi miniszter rendelte szerint a jövőben a tantestület tagjai szabadság iránti kérvényeiket hivatalos úton és jól megindokolt esetben küldhetik a minisztériumba. A szabadság jóváhagyása nélkül egyetlen tanerő sem hagyhatja el az iskolát.

— Emelték a tengeri szállítási biztosítási díjakat. Bucurestiből jelentik: A Dagna nemzetközi szállítási biztosító-intézet irodája a következő közleményt adta ki: A háborús kockázat következtében a román kikötőkből a Földközi-tengerre menő hajók biztosítási díját három százalékra, a Gibraltáron áthaladó (Angliát is beleértve) hajók biztosítási díját négy százalékra emelték fel. Nem biztosítják azokat a szállítmányokat, amelyek olasz vagy német kikötőbe mennek, bármilyen lobogó alatt is haladnak.

A Scala

ősi szezónjának új filmje

Ma este indul a SCALA mozi szezónnyitó filmje: BANATOS UTCA; az ismert Beatauer-regény után, a főszerepekben: INKISINOFF, DITTA PARLO és ALBERT PREJAN.

Második film: MICKEY ROONEY „LORD JEFF” ELSŐ BALLEPES című egyetlen német nyelvű filmje a világhíressé lett ifjú nagyságnak. Ezen film után egy kimagasló francia film következik az utóbbi évek legelterjedtebb regénysikere: A MALACCAI NŐ. A SCALA MOZI ebben az évben is az év legnagyobb slágereit követte le, nem kimélve semmi áldozatot. A legértékesebb és leghatásosabb slágerfilmeket mutatja be a Scala ebben a szezónban is a közönségnek.

(—) ELSŐ MISE. Csatári Miklós újműs pap, akinek felszentelése a napokban ment vége Bogáros községben, első miséjét vasárnap, szeptember harmadikán tartja Kolozsvárt a Szent Mihály plébániatemplomban. Az ünnepi első mise alkalmából a szentbeszédet Fodor József temesvári központi pap mondja. Az első misére elutazik Temesvárról Boros Béla dr. teológiai tanár is.

(—) ORSZÁGOS TENISZVERSENY TEMESVÁRÓT. Szombaton és vasárnap az Autóklub pályáin országos teniszverseny megy vége, amely igen érdekes mérkőzéseket ígér. A fővárosi kiváló játékosok közül a versenyen résztvevőnek Tanasescu, a Londonból visszatért teniszbajnok, továbbá Badin és Erős mesterjátékosok, a bánsági játékosok közül pedig Ungár, Willer, Hegyi, Barta, Somló és még több elismert játékos szerepel. A verseny szombaton délután négy órakor kezdődik, vasárnap délelőtt tíz órakor és délután négy órakor folytatódik.

(—) Kerékpárlopás. Iovita Roman munkás feljelentést tett a rendőrségnek, hogy a Lunaparkban, ahol rövid ideig pihent, ismeretlen tettesek ellopták a kerékpárját.

(—) Kifosztott szatocsüzet. Ohaba-Bisztrán éjszaka feltörték és kifosztották Hartweg Ágoston szatocsüzetét. A kár tízezer lei. A csendőrségnek sikerült a tettest Rusalin Stan falubeli lakos személyében letartóztatni. A lopott árú egy részét még megtalálták nála.

(—) Petrovici dr. pénzügyigazgató újra hivatalában. Petrovici Emil dr. pénzügyigazgató, a közvetett adók pénzügyigazgatóságának vezetője, hazatért nyári szabadságáról és újra elfoglalta hivatalát.

(—) Elhunyt lelkész. Cioeiu Gheorghe ny. hittitási görög keleti lelkész, az egyik temesvári szanatóriumban 74 esztendőskorában elhunyt. Holttestét Buziásra szállítják és ott helyezik örök nyugalomra.

(—) Tiltott szekta követőinek elítélése. Milkoveni krassómegyei község egyes lakosai az egyik törvényileg el nem ismert vallási szektához csatlakoztak és gyűlést tartottak. Tiltott gyűlés és meg nem engedett propaganda miatt a temesvári katonai törvényszék elé kerültek. A katonai bíróság Busan Nicolae és Colojoara Ion gazdákat hat hónapi, négy más vádlottat egyenként három hónapi fogságra ítélte.

A horvátok hűségüket fejezték ki a jugoszláv királyi családnak

Belgrádból jelentik: Valamennyi lap hosszú cikkben emlékezik meg Szubaticsnak, Horvátország új bánjának hivatalbalépéséről. Szubatics az összes horvátok nevében kifejezte hűségét a királyi család iránt, majd pedig felhívta a bánság valamennyi tisztviselőjét, hogy munkálkodjanak a király, a bánság és egész Jugoszlávia javára.

Belgrádból jelentik: Cvetkovics miniszterelnök Nisben 15 ezer főnyi közönség előtt beszédet mondott, amelyben többek között kijelentette, hogy Jugoszlávia nem kívánja másét, de semmi áron sem adja oda azt, ami az övé.

(—) Nyugdíjas katonai altisztek egyesülése. A temesvári városháza tanácstermében körülbelül száz nyugdíjas katonai altiszt gyülekezett össze, hogy egyesületbe tömörüljön. Az ülést Vicol Alexandru tartalékos kapitány elnökölt, aki rámutatott arra, hogy megindult a katonai altisztek országos szervezkedése. Az egyesület központja Bucurestiben lesz, de minden megye külön alakítja meg a maga csoportját. A jelen voltak egyhangúlag kimondták a megalakulást és az egyesület temesmegyei elnökévé Vicol kapitányt választották meg. Azután egy napi nyugdíjukat a nemzetvédelmi alapra ajánlották fel. Végül megválasztottak egy tiztagu küldöttséget, amely a szeptember 3-án Bucurestiben tartandó országos alakuló közgyűlésen a temesmegyei nyugdíjas katonai altiszteket képviselje.

— Vatikánvárosban kiosztották a gázalercokat. Rómából jelentik: XII. Pius pápa castelgandolfoi nyaralójában kihallgatáson fogadta Magliani vatikáni államtitkár, akivel hosszabb tanácskozást folytatott. A Vatikánvárosban a pápai testőrsegnek és a polgári lakosságban ma osztották ki a gázalercot.

(—) Lopás. Ursache Ana belvárosi, Sibiu ucca 13. szám alatti lakos bejelentette a rendőrségnek, hogy ismeretlen tettesek ellopták az ablakba, szellőztetésre kített ágyneműjét.

(—) Mozgalom a resicai gimnázium megemlékezésében. A nemzetnevelési miniszter a közelmúltban rendeletet adott ki több középiskola megszüntetése ügyében. Ezek között van a resicai gimnázium is, amelynek helyébe ipari gimnáziumot állítanak föl. Blajovon Ion resicai polgármester vezetésével nagyobb küldöttség jelent meg Marta Alexandru dr. királyi helytartónál, akinek közbenjárását kérte a gimnázium megmaradása érdekében. A küldöttség hangoztatta, hogy Resicának, mint nagy ipari központnak, valóban szüksége van az ipari liceumra, amelynek felállítását a lakosság örömmel fogadja. Egyben kéri azonban a jelenlegi gimnáziumnak nemcsak meghagyását, hanem nyolc osztályos liceummá való fejlesztését is. Resicának nagy környéke van és bőségesen kerül tanuló mindkét intézetbe. A királyi helytartó átvette a küldöttség emlékiratát és egyben még különböző adatokat kért, amelyeknek beérkezése után lépéseket tesz a nemzetnevelési miniszterrel a gimnázium megmaradása érdekében.

BEGOVITS TÁNCISKOLÁJA

I. PIATA LIBERTATII 4.

SZEPTEMBER 3-án NYILIK MEG

Minden csütörtök és vasárnap táncgyakorló óra

(—) Görög keleti román templom a Bessenyei-telepen. A Bessenyei-telepen lakó görög keleti hívek, akik legtöbbször vasutasok, jelenleg az iskola egyik termében jönnek össze istentiszteletre. Elhatározták, hogy a katolikus templommal szemben levő telken templomot építenek, amelyhez a helytartóság hozzájárulását kérik. Az alapkövetéti ünnepséget még az ősz folyamán akarják megtartani.

— Vegetértek az angol-török tárgyalások. Londonból jelentik: Az angol-török katonai tárgyalások ma befejeződtek.

(—) VISSZAERKEZNEK A NYARALÓ GYERMEKEK. Temesvári város nyaralótelepein tartózkodó gyermekek visszatérnek. A Balicban nyaraló leányok szeptember másodikán, szombaton reggel 6 óra 50 perckor, Pojanáról pedig az ott üdülő temesvári fiúk ma, augusztus 31-én délután 3 óra 20 perckor érkeznek vissza a józsefvárosi főpályaudvarra. Kérik a gyermekek szüleit, hogy a pályaudvaron jelenjenek meg és a gyermekeket vegyék át.

(—) Tűz Az erzsébetvárosi Ioan Vasii-ucca 16. szám alatt, Richard Gyula lakásában, kisebb tűz támadt. A hamarosan megjelent tűzoltóság elfojtotta a lángokat. A kár jelentéktelen.

MINDAZOKNÁL, AKIKNEK BELURULÉSE ELÉGTÉLEN, a természetes „FERENC JÓZSEF” keserűvíz, reggel éhgyomorra egy pohárral bevéve, az emésztőcsatornát alaposan kitisztítja és a további anyagcsere hatáékonyan előmozdítja. Kérdezze meg orvosát.

(—) TEGNAP ZARULT A TÁRSADALMI SZOLGÁLAT CSAKOVAI TANFOLYAMA. A társadalmi szolgálat három hetes csakovai tanfolyama tegnap befejeződött. Ez alkalommal megjelent Csákován Ciupe Gheorghe dr. királyi helytartósági vezértitkár, Evutianu Sabin közoktatási vezérfelügyelő és Plesa Romulus dr. megyei főorvos. Ciupe dr. a közigazgatásról, Evutianu az iskoláról és a kultúráról, Plesa dr. pedig a közegészségügyről tartott előadást. A tanfolyam végzett növendékei most a különböző bánsági falvakba mennek, ahol a társadalmi szolgálat terén néhány hétig gyakorlatilag működnek.

(—) KÜLDÖTTSSÉG A VÁROSHÁZÁN. A Sturda ucca lakosok tegnap küldöttségileg jelentek meg Tieran Emil dr. főpolgármesternél és kérték a hetivásárra jövő szekereknek az uccából való eltávolítását. Rámutattak arra, hogy a szekértábor ott nagy piszkot és rendelleneséget teremt. A főpolgármester megígérte a kérés tanulmányozását.

A SCALA mozgó szezónnyitó jelentése

A SCALA mozgó igazgatósága közli hogy

AUGUSZTUS 31-ÉN

kezdi meg az őszi szezón megnyitását. Mint az elmúlt évben, az idén újból a „SCALA” fogja bemutatni a legjobb, legnagyobb és legújabb slágerfilmeket. Az igazgatóság külön is felkéri a n. é. közönséget — tekintettel a nagy filmek rendkívül magas kölcsöndíjára — minél többen látogassák a SCALA SLÁGER MOZIT

AUGUSZTUS 31-ÉN

bemutatásra kerül a francia filmgyártás legszebb filmje:

„BETTAUER”

világhírű regénye

A bánatos ucca

Főszerepekben:

INKISINOFF, DITTA PARLO és ALBERT PREJAN

A VILÁG

A NAPOKBAN MEGHLAT Angliában Sir Adam Nimmo, a skót szénipari egyeztető bizottság elnöke. Huszonhét éven át viselte ezt a bonyolult tisztelet. Főfeladata az volt, hogy a munkások és munkaadók konfliktusaiiban a döntőbírói szerepét lássa el. Huszonhét év alatt egyetlen egyszer sem vesztette el a nyugalmát. A leghevesebb összecsapásokat is rendíthetetlen szelídséggel hallgatta végig, sohasem tett egyetlen türelmetlen megjegyzést, vagy mozdulatot.

AZ EGYIK londoni szanatóriumban különös körülmények között halt meg egy operált beteg, Mrs. Emily Flower. Az egyik segédorvos, akinek az volt a feladata, hogy műtét alatt oxigént adagoljon a betegnek, tévedésből rossz tartályt vett elő. A tartályban nevetetőgáz volt. A szerencsétlen beteg műtét alatt nevetőgörcsöt kapott, úgy hogy az operációt azonnal abba kellett hagyni. A baleset következtében a páciens néhány óra múlva meghalt.

CHESTER PENNSYLVANIAI városban egy háziasszony riadtna telefonált a gázműveknek, hogy azonnal küldjenek segítséget, mert jégszekrényre, melynek gázhűtőköszüléke van, elromlott. Ijedten mondta az asszony a telefonba, hogy a gáz már erősen árad a jégszekrényből. A gázművek emberei autón száguldtak ki a helyszínre. Amikor a konyhába értek, azonnal megállapították, hogy a helyiségben elterjedt szag nem származhatik gáztól. Ezután odalettek a jégszekrényhez és legnagyobb meglepetésükre egy görény ugrott ki a készülékből. Eddig még nem sikerült megállapítani, hogyan került az illatáról ismert állat a jégszekrénybe.

— AKIKNEK BELMŰKÖDÉSE és gyomor-emésztése rossz és kedvetlen, levért, végül pedig munkára teljesen képtelen, az használja rendszeresen a már emberöltök óta ismeretes, tisztán természetes „FERENC JÓZSEF” keserűvizet; reggelenként felkeléskor egy fél, esetleg egy egész pohárral. Kérdezze meg orvosát.

AZ AMERIKAI hatóságok adócsalás címén vád alá helyezték M. L. Annenberget, a filadelfiai újságírályt, akinek egész sereg nagy lap van a birtokában. Az újságírályt, aki valamikor mint rikkancs kezdte pályafutását, azzal vádolják, hogy 5 millió dollárral kevesebb adót fizetett az utolsó négy év alatt, mint amennyit kellett volna.

AMERIKA EGYIK legkiválóbb golfbajnoka, a filadelfiai James McFarlane példátlan módon ölt meg véletlenül egy embert. Fontos golfmérkőzésen vett részt és egyik ütést csúnyán elvétette. Rendkívül düh fogta el és mérgeiben a magasha lendítette golfütőjét. Az ütő a nagy lendületből kirepült a sportember kezéből és hatalmas ivén vágódott egy közelben álló kisebítő fiú fejéhez. A golfütő a szerencsétlen fiú halántékához csapódott és azonnal megöltte. A golfbajnok ellen bűnvádi eljárás indult.

ANGLIÁBAN MEGKEZDŐDÖTT az ottani mezőgazdasági élet egyik legfontosabb idény-munkája, a komlószedés. Erre a munkára az ország minden részéből táborozzák az alkalmi munkásokat, akik heteken át lesznek kint a mezőkön. Az angol hatóságok most úgy intézkedtek, hogy a bizonytalan világhelyzetre való tekintettel minden komlószedőnek gázálarcot kell magával vinnie a mezei munka megkezdésekor, mert később, ha esetleg szükséges lesz rá, kint a falvakban nem lehet őket elég gyorsan gázálarccal felszerelni.

AZ EGYIK londoni törvényszék apasági keresetet tárgyalt a minap. A pert egy 17 éves leány indította John Donarley husz éves katonája ellen. Miután a felperes leány megtette vallomását, a bírő a katonához fordult:

— Van még valami kérdése a felpereshez?
— Igen, — válaszolta az alperes — szeretném tudni, hogy hozzám jön-e feleségül?
— Hogyne — felelt habozás nélkül a felperes.
Tárgyalás után nyomban az anyakönyvi hivatalba mentek és bejelentették házassági szándékukat.

Mit érdemes feltalálni?

Seregszemle a washingtoni Patent Office-ben

„Gadget” feltalálók előnyben. — Milliók egy „domborított” gumisarokért. — Egy munkás sajtót ejt a festéktartályba: megszületik egy milliós testékszabdalom — Hogyan védekezik Henry Ford egy negyvenéves rozoga traktorral szabadalmi perek lavínja ellen

Washingtonból írják:
— Mit érdemes feltalálni? — kérdeztem a híres Patent Office egyik főhivatalnokát.

— Erre a kérdésre éppen olyan nehéz válaszolni, mint ahogy nehéz tanácsot adni arra, hogy milyen részvényeket vásároljon, vagy milyen számra tegyen, ha ruletten játszik. De arra szívesen válaszolok, hogy milyen találmányokat jelentenek be manapság a hivatalnál — felelte.

Robert F. Meeh, egy st.-louis-i „szeszember” például egy fedéllel ellátott lapátra kért és kapott szabadalmat. Ez a Kolubus-tojása szerű találmány, amely megkönnyíti a lapátolás munkáját, annyira új és eredeti, hogy nyolc hónap alatt kiadta a szabadalmat rá a Patent Office, ami rekordidő, mert általában véve másfél-két évig tart a hivatal ellenőrző és kutató munkája, amíg a szabadalmi igény bejelentésétől számítva kiadja a szabadalmi okmányt.

Horca Holm, Storm Lake-ből automatikus csirke-rovartalanító szerkezetre kért és kapott szabadalmat. Theodore R. Gottle, Wayne (Pennsylvania államból) egy görkorcsolyára alkalmazható fékszerkezetre. Egy francia: Jean Lobstein, Párisból, egy olyan elektromos vasalóra kért szabadalmat, amelyhez nem kell vezeték, a

felmelegített vasaló egyik szobából a másikba hordozható és sokáig megtartja a meleget. A csikági Anton Seidl egy mesterséges madárfészket szabadalmaztatott. Rober Summer Washingtonból egy olyan virágserepet, amelynek egy fémcsőnyulványa kettős célt szolgál: a cserép a földbeszurkáló nyelével megkapaszkodik és nem dől fel és ugyanezen csövön keresztül nedvességet kap a cserépbe rakott föld az anyaföldből...

De a végletekig folytathatnám az újjelöltött gombostűk és „kalapmódra ujjelöltött esernyő”, vagy „öntisztító borotva” osztályába tartozó többé-kevésbé ötletes találmányok sorozatát.

De annyi kétségtelen, hogy az elmúlt tíz esztendő milliőkat jövedelmező szabadalmi között van jónéhány, amely nem sokkal komplikáltabb és magasabbrendűbb, mint a „drótnélküli vasaló”, vagy a „fedeles lapát”.

Itt van például mingyárt egy ötletes, ohioi csizmadia esete, akinek szabadalmi leírásához nem kellett 400 pépelt oldalt és több mint 250 oldalra terjedő rajzos ábra. Mr. Tufford leírása alig másfél oldalra terjed. Mégis nehéz milliőkat keresett ő és társai.

Cipősarokból millió dollár

Mr. Tufford mindössze arra jött rá. — még pedig a csizmezéstől mellet és a háromlábú csizmadiaszéken —, hogy a forgalomban levő gumisaroknak van egy alapvető hibájuk. Nem simulnak eléggé a cipő talphoz és a gumisarok és a cipőtalp közé állandóan a sár és piszok szorul, ami kimerja a cipő bőryanagát. Hogyan lehetne ezt elkerülni? Az ötletes csizmadia világosan megmondta ezt két barátjának, Mr. Ingwernek és Mr. Smithnek, akik könnyen megértették a magyarázatot, mert maguk is szakemberek voltak, segítékek egy helyi cipőüzletben. A két „salesman” az elbűkijerteszett kezdetleges rajzot nézgetve, elismerően bólintott:

— Tufford, ez nagy dolog ám, milliőkat ér.
— Nohát, ha nagy dolog, hát próbáljunk vele valamit csinálni — mutyiban.

A három barát összeadta megspórolt dollárocskáit, bevett a vállalkozásba egy szabadalmi ügyvivőt és 1914-ben megkezdte a Tufford-féle „öblösített” cipősarok gyártását. Mert az egész ötlet csak abból állott, hogy a laposra készült gumisarok helyett hajlított formájúra kell készíteni: a belső részen öblösre, a külsőn dombóra, így aztán a bevert szöggel erősen rátapad a cipőtalpra és nem engedí beszorulni a sár a zumi és a bőr közé...

Azt hiszem, az olvasó még a fentebbi részletes magyarázat után sem érzi át teljesen a Tufford szabadalom világraszóló és korszakalkotó jelentőségét. Aminthogy nem éreztem át én sem. De nem is ez a fontos. A fontos, hogy az amerikai csizmadiai és cipőgyárak átérték és ma a triumvirátus tagjai sokszoros milliomosok.

EGY EMBER, AKINEK 750 SZABADALMA VAN.

A szabadalom gyakorlati értéke nem jár mindig együtt a világsikerrel.

Edison, az amerikai feltalálók atyamestere, világhírű volt, amikor meghalt. De már Mr. Carleton Ellis nevét ugyancsak kevesen ismerik még Amerikában is. Igaz, hogy Ellis, Edison 1099 találmányával szemben „mindössze is” 750 szabadalommal dicsekedhetik.

Találmányai főképpen könnyen száradó tartós festékszínek, amelyek forradalmasították az autóbilipart és nagyban hozzájárultak az amerikai kocsik olcsó áron előállított pompás lakkozásához.

Nem könnyű a dolga a kis feltalálónak, aki ötletét milliókra akarja váltani. De híres feltalálók sorsa sincsen rózsákra ágyazva, akiket kortársai elarasztnak „remeknél remekebb ötletekkel”, amely ötleteket legtöbbször kártérítési perek követnek. Mert, ha egy gyár nem vásárolja meg a felajánlott szabadalmat, a feltaláló ritkán tudja elképzelni, hogy ez másért történik, mint azért, hogy egyszerűen eltulajdonítsák az ötletet és mérnökeivel maguk dolgoztassák ki.

A sikeres amerikai feltalálók mintaképe Henry Ford vendégeinek gyakran mutogatja óriási birtokán azt a picike kis farmházat, amelyet tenyérnyi udvarával, berendezésével és limonjával együtt azért vásárolt meg néhány évtizeddel ezelőtt, hogy megszabaduljon esetleges kártérítési perek lavínjától.

A kicsinyke farmház udvarán áll ugyanis egy régimódi traktor. Egy traktor, amelynek szerkezete adta Fordnak a differenciális kerék ötletét. A traktor ott áll a helyén negyven év óta. És a farm régi gazdája az eladási okmányok aláírásánál esküvel tanusította, hogy negyven év óta nem mozdították el a helyéről. Negyven év alatt elévült minden szabadalom, mert hiszen a bejelentés csak tíz-tizenkét évre ad jogvédelmet. Fordot tehát senki sem támadhatja meg szabadalmi igénnyel, még ha saját bevallása szerint lemásolta is differenciál-keréket az öreg traktorról — negyven év előtt.

SAJT ÉS SZERENCSE.

A szabadalom nagyrésze többé-kevésbé eredeti ötletekből születik. De időnkint az is megtörténik, hogy a véletlen vagy egy baleset ad mentőötletet a zsakuccába jutott feltalálónak.

Híres történet a világhírű Du Pont gyár esete. A gyár laboratóriumában hónapokon át hasztalan kísérleteztek mérnökök regimentjei, egy új nitro cellulose festőanyag előállításával. Egy szép napon ebédről visszatérve a laboratóriumba és az egyik tartály anyagát próbának vette alá, az egyik mérnök csodálkozva állapította meg, hogy a lakk-anyag tökéletes. A kémiai analízis megállapította, hogy ennek a tartálynak festéktartalma az összes hozzáadott anyagokon kívül — még caseint is tartalmaz. Nem volt nehéz kinyomozni, hogy a gyár két olasz munkása a laboratóriumot választotta ebédül és falatozás közben egy darab sajtot ejtett a festékes tartályba.

Talán felesleges is megjegyeznünk, hogy a két rendbontó munkást nem büntették meg fevelmezetlenségért.

A modern autógyártás egyik szenzációs vívmánya, a törhetetlen üveg, szintén véletlen laboratóriumi balesetből született. Feltalálója, a francia Edouard Benedictus, maga vallotta be nemrég, hogy az ötletet egy lejtett laboratóriumi üvegnek köszönheti. Az üveg sok év óta állott a polcon, tartalma elpárologott. A földre esve azonban nem törött darabokra, hanem csak megrepedezett.

Ettől a véletlen kis balesettől csak egy lépés volt a törhetetlen üveg előállításáig. Az utolsó lökést másnap egy autóbaleset adta, amelynek Benedictus tanúja volt. (A felborult autó utasait súlyosan megsebesítette az autó darabokra tört üveglaplak.) Aigner László.

EGY HIRES NEVES PESTI MAGÁNNYOMOZÓ TITKAI ÉS KÜLÖNÖS ÜGYEI

A HETVENSZTENDŐS KOSSA-MAGYARY GÉZA VISSZAFELÉKEZÉSEI NEGYVEN ÉV ÉRDEKES ESETEIRE

Budapestről jelentik: Több mint négy évtized munkájáról beszél a halk öreg úr: Kossa-Magyar Géza, a magánnyomozó. Neve egy nemedék számára jelenti ezt a fogalmat és még a fiatalok előtt is ő ennek a különös szakmának a megtestesítője.

Nemrégiben szomorú híreket hallottunk róla — egy rossz órában öngyilkosságra gondolt. De most, hogy az elmúlt dolgokról a közel félszázados detektivbravurjairól beszélgetünk, már nyugodtnak látszik: az emlékezés, a régi élmények talán gyógyszerrei annak a betegségnek, a mely urrá lett az elfáradt, öreg detektíven. Mintegy kilencezer ügy fordult meg Kossa-Magyar irodájában és ebből alig maradt kinyomozatlan öt százesítője.

— Melyik ügyét tartja a legérdekesebbnek?
— Talán a Belvárosi Takarékpénztár háromszázezer koronás családi ügyét — kezdi el-

gondolkozva. — Több mint harminc esztendővel ezelőtt, 1906. karácsonyán fedezték fel az előkelő belvárosi pénzintézetnél a nagyszegű csalást. A bank egyik vidéken lakó földbirtokos ügyfele háromszázezer koronás letétet helyezett el az intézetnél. December elején

két fiatalember meghatalmazással jelentkezett a banknál és felvette a háromszázezer koronát.

Kiderült, hogy szélhámosok voltak. A bank hozzá fordult, mert nem akarta, hogy nyilvánosságra kerüljön a nagyon jelentős összegű csalás. Hozzákezdtem a nyomozáshoz. Semmi jel, semmi áruló nyom nem maradt a tettesek után. Figyelni kezdtem a bank bejártosabb ügyfeleit, a tisztviselőket. Így jutottam el néhány napi munka után Worlicsek Frigyeshez, a takarékpénztár tisztviselőjéhez, aki feltűnően jól élt.

csi bank safejében pedig tenkéntélyes összegre bukkantunk, összesen

275.000 korona került meg a kicsalt 300 ezer koronából.

A bank kára tehát tulnyomórészt megtérült. Mi azonban mégsem kaptuk meg a megígért 27 ezer korona jutalmat és meg kellett elégednünk a felajánlott hétezer koronával. Ez már rendszerint így szokott lenni a magánnyomozóknál — legyintett lemondóan Kossa-Magyar.

— Ez már így szokott lenni, amikor bajba jutnak a felek, mindent megígérnek, nagy jutalomról beszélnek, aztán legfeljebb költségeinket kapjuk meg. Különösen áll ez a mostani időkre.

— Kik voltak ügyfelei a régi Magyarország ismertebb szereplői közül? — igyekezük visszavezetni a multba a jelen bajain kesergő magánnyomozót.

— A fényes nevek egész sorozatát tudnám elmondani — élénkül meg az öreg detektív. — Köt a diszkréció és így nevekről nem igen beszélhetek, hiszen irodám legnagyobb vonzereje éppen az volt mindig, hogy innen nem ment ki semmi. Ami hozzám került, az titok maradt. Azért néhány nevet megemlítek, hiszen több évtizedes ügyekről van szó.

A BESÓZOTT ARANYMEZŐ

— Egyik leggalánsabb és nálam is igen sokat szereplő ügyfelem a ragyogó békevilág Pestjének legnagyobb életművésze, lovag Freystädler Jenő volt. Érdekes ügyei közül a legélményesebb most is a besózott aranymezőre emlékszem. A lovaghoz majdnem naponta állítottak be különböző fantasztikus tervekkel gyanús vállalkozók. Vállalatokat kínáltak eladásra, expedíciókat akartak szervezni az ő pénzén, minden elképzelhető üzletet felajánlottak a pasának. Így került hozzá egy erdélyi földbirtokos is, aki tíz darab kővel állított be Freystädlerhez.

— Nézze meg kegyelmes uram: gazdag aranylelet.

— A lovag gyanakodva nézegette a csillogó vonalakkal átszótt kőveket. Az erdélyi földbirtokos azonban annyit beszélt az aranymezőről, hogy végül is megvizsgáltatta szakemberekkel a leletet. A megbízott bányamérnök a legnagyobb meglepésére azt jelentette, hogy a bemutatott minták valóban aranyérc. Nagy izgalmat váltott ki a felfedezés, a pasa azonban még mindig óvatoss volt és nemcsak a bányamérnököt küldte le Erdélybe, hanem — engem is. Végigjártuk az „aranymezőket”, de csak akkor találtunk aranyércet, amikor a földbirtokos is velünk volt. Amikor néhány nap múlva végre sikerült titokban, kettesben végigjárjunk a területet, nem találtunk aranyat. Kiderült, hogy

a földbirtokos igazi avarudányai aranyérccel sózta be birtokát.

Igy akarta azt a látszatot kelteni, mintha dus aranymezőterületet fedezett volna fel. Természetesen az üzletből nem lett semmi, az igazi aranyak, amely-

ket így akart kicsalni a földbirtokos, a pasa zsebében maradtak.

— A lovagot azonban nemcsak szélhámosok igyekeztek „behuzni”, sok kellemetlenséget okoztak a nőügyek is.

A bécsi operett fénykorában történt, amikor Pesten, a Király Színházban Fall Leó, Lehár Ferenc muzsikáit hallgatta a közönség, hogy egyik előadás után a pasa a színház előtt várakozó kocsjában ismeretlen hölgyet talált.

— Kik tetszik keresni? — kérdezte meglepetve Freystädler.

— Önt, kegyelmes uram. A többi nem fontos, — tette hozzá gyorsan az ismeretlen nő. — Majd megmagyarázom utóközben.

— A pasa azonban nem akarta meghallgatni a magyarázatot, ügylátszik, nagy nyaköröke volt abban, hogy mi következhetik ilyenkor és a hölgyet kiszállította a fogatból. Az ismeretlen nő az elutasítás után a pasa nyomába szegődött, telefonon, személyesen és levélben üldözte. Freystädler végül is hozzám fordult: kutaszam fel a nőt. Sikerült is kinyomoznom. Átadtuk a rendőrségnek, ahonnan a lípótmezei elmegyógyintézetbe került.

A MEGBÉLYEGZETT HÖLGY.

— Ujjab eseteim közül egyike a legkedvesebbeknek: a „megbélyegzett hölgy” története. Férje szabadulni akart az asszonytól, a váláshoz azonban bizonyíték kellett. Ilyenkor a legegyszerűbb: „a feleség hűtlenkedett, megcsalta a feddhetetlen férjét”. Egy nap feldultan rohant be felesége szobájába a férj. Kezében levelet lobogtatott, amelyben

volt alkalmazottja részletesen beismerte, hogy elcsábította főnöke feleségét. Kötelességének tartja ezt tudatni, mert nem akar visszaélni atyai barátja jóindulatával. Annál is inkább, mert — egy óceán választja el őket, mivel időközben kivándorolt Kanadába.

A bizonyíték: az asszony hátára nyomott B. J. monogram.

A férj a következő pillanatban lerántotta felesége ruháját: „Nem tagadhatsz le semmit, hátadon a bizonyíték!”

Ilyen előzmények után keresett fel engem az asszony.

„Kétségbe vagyok esve — mondta, — egy szó sem igaz a vádakból. Nem tudom elképzelni, hogyan került a hátamra a szörnyű monogram!”

— Nyomozni kezdtem. Végigjártam a hölgy összes ismerőseit és azokat a helyeket, ahol sürribben szokott megfordulni. Így jutottam el a gőzfürdő masszírozónőjéhez, aki

bevallotta, hogy a férj megbízásából masszírozás közben ő „bélyegzette meg” a hölgyet.

Természetesen a válásból nem lett semmi, különböző bonyodalmak után mégis kibékültek és a „megbélyegzett nő” azóta újra — és remélem még mindig — boldog asszony.

— És most mi a helyzet a magánnyomozás körül? — tesszük fel a bűcsűkérdést.

— Már nem a régi a szakma. Öregszem és az utóbbi időben betegeskedtem. Az emberek azt hiszik, hogy már nem tudom úgy intézni az ügyeket, pedig változatlanul én irányítom a nyomozást. Embe-reim csupán végrehajtják utasításaimat és az én ötleteim alapján dolgoznak. Baj azonban, hogy nagyon sokan is vagyunk, köze! negyven magánnyomozóiroda működik Pesten. „Sok az eszkimó, kevés a foka”.

Ma premier!

A legmeghatóbb, legösszintébb, a leghatásosabb védőbeszéd egy megtévedt érdekében!

VIVIAN ROMANCE

A NŐK BÖRTÖNE

című filmben
RENEE SAINT — CYR, FRANCIS CARCO
szereplésével a

CORSO moziban

3 órákor 17 leies helyárrakkal.

UTOLSÓ BARIKÁD

= KÖZGAZDASÁG =

A keverő vagy nyári mély szántás

A kigazosodott és kellően beérett tarlótorórest a mélyebb, keverő szántás követi. A keverő szántás művelete alatt a nyári mély szántást kell értenünk, amit meg nem adni földünknek, éppen olyan nagy hiba, mint akár a tarlótorórestől azt megfosztani. Előző cikkeim egyikében kimerítően ismertettem a tarlótorórest elvégzésének szükségességét. Hasonlóképpen elengedhetetlenül szükséges a nyári mély szántás céltudatos műveletének a végrehajtása is. Mert ha csak közvetlenül a vetés előtt szántunk az őszi vetemények alá, vagyis a vetés idejéig tarlótorórest és keverő szántást nem végeztünk, úgy földünk a nyár folyamán annyira kiszárad, hogy abban még a legnagyobb erőfeszítések árán is alig, vagy semmiképpen sem végezhetünk jó munkát. Számítatlan esetben éppen erre a körülményre vezethető vissza az, hogy a jó földekben is gyenge a terméseredmény. Az így megmunkált földben a bőséges trágya és a nemes vetőmag sem javít sokat a terméseredményen.

A keverő szántással az évenként egyszer szükségessé váló mély szántást adjuk meg földünknek. A talaj előkészítésének ezt a módját különösen az őszi kalászosok hátlájáig meg nagyon.

A földnek a porhanyósításra törekszünk a keverő szántással és ilyen uton tesszük azt alkalmasra a levegő, a nap melegének és a fagy hidegének a behatolására, továbbá a nedvesség befogadására és megőrzésére, amire különösen a nyári esőhiány miatt elengedhetetlenül nagy szüksége van a talajnak.

A keverő szántás az egész feltalaj vastagságának porhanyósítására irányul. Megengedett mélysége mindig a talaj ellentálló keménységétől függ. A szabály az, hogy az ekét mindig csak olyan mélyen járassuk, ameddig porhanyós, nem túlrögös szántást végezhetünk. Amennyiben énkkel túlvastag rögöket hasítunk fel, úgy ez nagyon megbosszulja magát, mert az ilyen kökemény talaj alig, vagy egyáltalában nem engedelmeskedik semmiféle erőszakos eljárásnak sem.

Az a gazda, aki kellő időben gondoskodott a tarlótorórestől és utána a szükségsszerűen kívánt fogsólásról, az a nyári mély szántást könnyebben végezheti el és jól kamatozik neki ez a művelet. Az ilyen gazda önmagát és állatait kíméli meg a túlerőltetett munkától és szerszámait is megvédi az erőszakos rongálástól. Viszont az a gazda, aki a tarlótorórest vagy a keverő szántást, esetleg pedig mindkét műveletet is elhanyagolja és csak közvetlenül a vetés előtt szánt az őszi vetemények alá, az alaposan ráfizet kényelemszeretetére, azonban még az is kárát vallja, aki — ha be is tartja — de vastag hantokat szakít fel ekéjével. Abban az esetben, ha a feltalaj nem engedelmeskedik, ne erőszakoljuk a rögöknek a felszakítását, hanem járassuk az ekénket olyan mélyen, hogy a kökemény feltalajból csak sekély, néhány ujnyira vastag réteget fogjunk. Alkalomadtán szántunk inkább megegyeszer, hasonló eljárást követve és ilyen uton iparkodjunk megközelíteni a szántás megkívánt mélységét. A szántást azonnal rögmentesen fogsallal és hengerrel dolgozzuk fel.

A beérett keverő szántást a vető szántásnak kell követnie. A vető szántás el is kerülhet ott, ahol a szántás a vetés idejéig nem nagyon gazosodott ki, vagy a talaj nem állott nagyon össze, amely esetben a tárcsázás, vagy a nehezebb fogas borona is elegendő. Megjegyezni kívánom, hogy az apró magvakkal rendelkező növények részére, mint például a repace, stb., a vető szántást finomra kell megdolgozni, míg a gabonamagvak alá kissé rögsően kell a földet meghagyani azért, hogy hófogó gyanánt szolgáljanak.

A külpolitikai helyzet nem érezteti hatását a gazdasági életben

Mérsékelt irányzatok mellett szilárd árák

A bucarestii Kereskedelmi és Iparkamara a kereskedelmi piac helyzetéről a következő jelentést adta ki:

Gyarmatárú: Elénk kereslet mutatkozott ezen cikkekből: cukor, liszt, rizs, faolaj, stb. A nagykereskedők raktára kellően fel vannak szerelve. Az árák maradtak, csak a szappan mutat gyengébb emelkedést.

Szemesz italok: A nemzetközi helyzet miatt nincs üzletkötés. A vagonhiány miatt a lebonnyítások szünetelnek. Az árák váltakoznak és nincsen semilyen irányzat.

Gyapjú: Az előző héttel szemben a kereslet emelkedett, a lerakatok nincsenek kellően ellátva, az árák tíz százalékkal emelkedtek a forgalmi adók emelkedése folytán.

Gyapot: Gyenge kereslet, az árák a forgalmiadó és repülőtérleték emelkedése folytán szökkenek. Szilárd irányzat.

Céna: Üzletlenség. A lerakatok sok belföldi, kevés külföldi áruval vannak ellátva. A devizaárak emelkedése folytán drágult árirányzat mutatkozik.

A nemzetközi piac rendkívüli intézkedései

A norvég kormány hétfőtől kezdve csak külön kivételi engedély alapján enged meg az áruexportot. Kivételt képez a faj hal és vasérc.

A Svájcot elhagyó külföldi autók 10 liter benzinnél többet nem vihetnek át a határon.

Az angol kormány egymillió juhot és bárányt vásárolt Újzélálandban, ami Újzéláland egész feleslegét teszi ki.

Ausztrália bevezette a devizaellenőrzést.

A kanadai kormány kiterjesztette a kereskedelmi tengerészretek az ellenőrzést.

Svájcban egyes cikkek: cukor, hüvelyesek, stb. vásárlását betiltották. Az intézkedést néhány nap múlva visszavonják, amikor is jegyrendszert léptetnek életbe.

A fogas borona alkalmazásának a vető szántás előtt — ha nem szántunk — megvan az oldala, hogy a mag ülepedett földbe jut, amely körülmény különösen a rozsnál az egyenesletes elésnek és a kikelt növénynek egyenesletes fejlődésének egyik feltétele.

A fenti megállapítások az olyan esetekre vonatkoznak, amikor az őszi kalászosok vagy a tavasz végével, a nyár elején lekerülő karmánynövények után vetjük. Mivel az őszi kalászosok kapás növények után kerül a föld, az őszi kalászosok alatti ilyenkor csak egy szántást kell adni, de azt olyan mélyre kell venni, akár a keverő szántást. Amennyiben kapás növények után vetjük a kalászosokat, úgy arra kell törekedni, hogy a közöttük feltörő gyomot gyakori kálással irtuk ki, nehogy magot érlelhessenek, mert ezek a következő évben a kalászosok fejlődését elnyomják.

Meggyesy István

Kézműárúk: Bőséges árufedezet mellett mérsékelt üzletkötés, szilárd árák.

Bőr- és cipészeti árúk: Korlátozott mennyiségű készletek mellett stagnáció. Üzletkötés csak csomagokban és bakkancsokban jelentkezik.

Építészeti anyagok: Az előző hét lenyomott színvonalán folytak üzletkötések. A készletek vagonhiány miatt deszortáltak.

Deszkárúban jelentéktelen üzlet van. A gyáraknál aránylag kisebb, a lerakatoknál kielégítő készletek. Árirányzat nincsen.

Vasárúban vasbetonvas kivételével kielégítő készletek, a pangás az előző hetit túlhaladja. Hirtelen megzörögések történtek, változatlan árák.

Petróleumtermékekben szilárdan az árák, főleg tüzelőanyagokban. Az iparvállalatok részéről kocsz iránt élénk a kereslet.

Tűzifa: A forgalom az előző heti forgalomnak kétszerese. Vagonhiány miatt gyenge kínálat.

Drogoak és vegyi termékek: Mérsékelt eladások, kivéve a szappanban, amelyben élénk kereslet mutatkozik. Megszorított hitelek, szilárd irányzat.

Belgiából csak kivételi engedéllyel vihető ki augusztus 29-től a következő cikkek: olajmagvak, gyümölcsök, kakaó és kakaóvaj, lenfű, ócskavas, autókalktréz, kerékpár, lenvász, akkumulátor, gumikerék, bőraru, rezzufát, kaucuk és guttapercha.

Berlinben a textilárúkra nézve is bevezették a jegyrendszert. A következő áruk csak jegyrendszerrel vásárolhatók: ágyműanyagok, textilanyagok, harisnyák, munkaruhák, öltözők, kődesi textilanyagok, kötöttárúk, kesztyűk és hasonlók.

Az egyiptomi kormány a szén és petróleum termékek és gyapotanyagok kivételét betiltotta.

A holland nemzeti bank három százalékkal emelte a kamatját.

Olaszország és Malta között megszakadt a postaforgalom.

A gabonapiacot minden tevékenység szünetel. Bucarestből jelentik: A gabonapiacot ugyszólván minden tevékenység megszűnt, mert a termelők tartózkodnak az eladástól. Az export is szünetel, mert az uszályhajók legnagyobb részét Magyarország vette igénybe.

A galatii és braillai gabonakereskedők megtek. Bucarestből jelentik: A nemzeti szövetkezetek intézménye értesítette az államvasutal igazgatóságot, hogy a galatii és braillai kikötőben levő raktárai teljesen megteltek és ezért újabb szállítványokat nem vehet át. A magánvállalatokra irányított buszszállítványok akadálytalanul indíthatók el.

INGYENES MÉHÉSZETI TANFOLYAM
Az Erdélyrészi Méhészet Egyesület szeptember 11-21-ig Kolozsvárt ingyenes méhészeti tanfolyamot rendez az egyesület házsongárdi méhészeti telepén. A tanfolyamra jelentkezhetnek férfiak és nők, leányok és asszonyok. A tanfolyami előadások minden délután 4 órától tartanak. A tanfolyam ingyenes, csupán beiratásért fizetendő személyenként 100 lei. A tanfolyam hallgatói úgy elméleti, mint gyakorlati téren kiképzést nyernek és az egyesület a tanfolyam elvégzéséről a hallgatóknak bizonyítványt ad. Jelentkezni lehet az EME-nél naponta 8-2-ig. Címe: Cluj, Str. Regală 16.

Megegyezés a külföldi valutákra szóló állampapírok ügyében

Egy évre felfüggesztették a kamatfizetést

A román kormány hónapokkal ezelőtt megbeszéléseket kezdett azokkal a külföldi tőkésekkel, akiknek birtokában vannak Románia külföldi valutákra szóló államkötvényei. Ezek a külföldi hitelezők többségükben érdekvédelmi szervezetekbe tömörültek, melyek közül legszámtalombb a francia kötvénytulajdonosok egyesülete. Újabb jelentések szerint a tárgyalások eredményesen befejeződtek a Románia és a külföldi kötvénytulajdonosok között új egyezmény jött létre.

A megállapodást a következő értékpapírokra már alá is írták: a párisi egyezmény alapján kibocsátott 4 és 5 százalékos kötvények, a berlini egyezmény alapján kibocsátott 4 százalékos, 4 és fél százalékos és 5 százalékos kötvények, az 1913 évi 4 százalékos kötvények, az 1922. évi 4 százalékos konszolidációs kötvény, az 1926. évi 6 százalékos olasz lírára szóló kötvények, végül az 1926. évi 5 százalékos állampapírok, amelye-

ket a máramarosi, arad-csanádi és a szamosvölgyi magánvasutak megváltási árának fejében bocsátott ki a román kormány.

Az erre vonatkozó egyezményt 1939. aug. 9-én írták alá. A megállapodás értelmében a felsorolt állampapírok után a kamatfizetést 1939. április elseje és 1940. március 31-ike közötti időre felfüggesztették és az erre az időre szóló kamatszélvényeket majd csak 47 százalékban kell a román államnak a megfelelő idegen valutában kifizetnie. A kamatszélvények beváltásának időpontját később fogják a szerződő felek egymás között lefolytatandó tárgyalásokon megállapítani.

Lényegében hasonló megállapodást kötött a román kormány az 1929. és 1931. évi monopolkölesönkötvényekre vonatkozólag is, azzal a különbséggel, hogy az 1940. március 31-ig esedékessé vált szelvényeket 68 százalékban fizeti ki a kormány idegen valutában.

Újabb állami beruházások

Az utóbbi napokban több erdélyi közmunkára írtak ki versenytárgyalást. Ilyenek többek között: A kolozsvári Tanítók Házának elvégzendő belső berendezési és javítási munkálataira közel kétfélmillió leit irányoztak elő. Az árlejtést most tartották meg, eredményt azonban még nem hirdettek. A vasútigazgatóság szeptember 4-én árlejtést tart a brassói gépkocsiszínjavítóépítészeti munkálataira. A költségvetési irányzat 3,500,000 lei. A munkálatokat legkésőbb 1940. március végéig be kell fejezni és át kell adni. Szeptember 25-én árlejtést tart a Telep-tartomány gazdasági hivatala a radnai Szobrászati építési munkálataira. 1,370,000 lei előánnyattal. A Maros tartomány ugyancsak szeptember 25-én tart versenytárgyalást a gyulafehérvári kormányzóság palotájának építési munkálataira. Az előírnyzat 4,500,000 lei. A brassói polgármesteri hivatal augusztus 28-án tart árlejtést fémplaccok beszerzésére. A versenytárgyalás eredményét még nem tették közzé. A mesvári polgármesteri hivatal szeptember 4-én tart versenytárgyalást iskola berendezés megindulására. A berendezés beszerzésére 668 ezer leit irányoztak elő.

(=) A CIPÉSZEK CÉHE FOJALKOZIK A ÓRÁRAKKAL. A bőriparosok és a cipőkészítő unkaadók céhe szeptember hónap negyedikén, hétfőn délelőtt kilenc órakor igazgatósági ülést tart a mesvári ipari munkaadók székházában. Az ülésen részt vesznek a királyi helytartóság öt vármegyéjéről megválasztott vezetőségi tagjai és ezen alakommal több aktuális kérdés mellett, főleg a bőrarak lakulásáról fognak tárgyalni.

(=) A BÁNSÁGI GABONAPIAC HELYZETE napok óta csendes és az árakban nagyobb változás nem észlelhető. Egyedül a tengeri ára emelkedett kisebb mértékben. A piaci árak a következők: 30da 75 kilós 420 lei, tengeri 440 lei, korpá 320 ei, új zab 400 lei, új takarmánykorpá 350 lei, tatarszi árpa 430 lei, muharmag 400 lei, tökmag 950 ei, káposztarepce 850 lei, lencse 600—700 lei száztőlönként.

DÉLI HÍRLAP
automata telefon száma: 28-10

A DZSUNGEL

TITKA

A „Déli Hírlap” eredeti regénye
Írta: K. D.

Még szorosabban magához ölelte a leány mezdulatlan testét és sietve szaladt vele végig a fák között, miközben állandóan körös-körül figyelt riadt tekintete. Jól eldugva a fák között volt az, amit keresett, egy hatalmas galambszürke automobil.

Rövid pillanat alatt belemelte az eszméletlen testet, gyorsan egy pokrócra borított reá, amely lát-hatalmának tette, maga beugrott az első ülésbe és egy perc múlva már fűzögött a hatalmas motor búszke egyetlen zenéje. Az automobil pedig lassan megindult, hogy rohanó, siető gyorsasággal vágtszon, tünjön el később az országuton a néma, sötét éjszakába...

A kis város néma kikötőjében a partról egy homályos, kecses, karesu kis tárgy vált meg: egy moterosónak indult el sebeseen és hagyott háta mögött haragos tarajutat. Ugyesen elsiklott a kikötőben veszteglő néma hajók között, aztán teljes sebességgel vágott neki a nyílt tengernek.

Orrán egy magastermetű férfi térdelt és szeméi elő tartott kézzel kelmelte a lassan derengeni kezdő látóhatárt. Hirtelen azonban még jobban előrehajolt, mintha megájtott volna valamit és érces hangon parancsolt valamit hátra a sötétben.

Az egész motoros mintha összerendezt volna, futása meglassodott és lassan elhalt a motorok monoton zaja is. Egy negyedóra múlva a moterosónak rendeltetési helyére futott, ott volt, oda simult egy nagy luxusyacht oldalához, amelyből horgonyt vetettek reá és egészen a hajótesthez húzták, hogy az átjárást az egyikről a másikra lehetővé tegyék.

Ismét rövid, halk parancszavak hangzottak el és a yacht emberei takaróba burkolt, eszméletlen testet hozták át a moterosónakról és a yacht egyik kényelmes kajütjében helyezték el a megvetett ágyra.

A magastermetű férfi is elhagyta a moterosó-

— Tízmillió hektoliter bortermésre számítanak. Bucurestiből jelentik: A földművelésügyi minisztériumhoz beérkezett jelentések szerint a szőlő fejlődése körülbelül 10 nappal előrehaladottabb, mint rendes körülmények között szokott lenni. A termés 40 százalékkal gyengébb a rendszerenél. Hozzávetőlegesen 10 millió hektoliter borra számítanak, amelynek minősége jó lesz. A borpiac szilárd, mert a régi készletek legnagyobb részét elfogytak.

— Emelkednek a román iparvállalati részvények. Az általános világpolitikai helyzet következtében az összes külföldi tőzsdék erősen el-lanyhultak és ennek hatása természetesen a romániai tőzsdékre is kihatott. Az utóbbi hetek során a bucarestii értéktőzsdén a változó kamatozású papirokban nagy lemorzsolódás volt tapasztalható, amely az állampapírok árfolyamaira már csak kisebb mértékben hatott ki. Az újabb tőzsdéjelentés szerint a román iparvállalati részvényekben hirtelen erős szilárdulás következett be és a következő újabb árfolyamok alakultak ki: Mica 1125-ről 1180-ra, Letea 990-ről 1105-re, Resita 450-ről 452-re, Telefoane 1030-ról 1035-re javult. A petróleumpapíroknak is emelkedést észlelhetünk: Astra 780-ról 820-ra ugrott fel. Az államkötvények piaca nagyjából változatlan: Stabilizarea 59 és fél, Desvoltare 61 és fél, Consolidare 42 és fél, Inzestrare nagy címletek 81 és fél, kis címletek 80 és fél, kisajátítási kötvények 56 és fél, kisajátítási örökjára-dék 56.

SPORT

Marksteinert átigazolja az UDR. A Ripensia egy idő óta már nem szerepelt Marksteinert, az egyik mérkőzésen megsérült. Másrészt a temesvári csapat vezetése tárgyalásokat folytat az UDR vezetőségével a játékos átigazolása érdekében. A tárgyalások olyan előrehaladott állapotban vannak, hogy valószínűleg Marksteinert már játszani is fog az UDR legközelebbi mérkőzésén. Az UDR nagyobb összeget fizet a kiváló középosatárért.

Erősít az ujonnan alakult ploestii Ferroemáil. Ploestien Ferroemáil névű egyesület alakult, amely vasárnap mutatkozott be és legyőzte a Ploesti FC csapatát. A vezetőség most új játékosokat szeretne szerződtetni. Szó van arról, hogy megszerzik Siclovant és Thierjungot is.

nakot és egyenesen a yacht kapitányi kajütjének tartott. Ott ugrálszik már várták, mert egy kényelmes székről erős, feketeszakállas hindu emelkedett fel és csendes határozott léptekkel jött feléje.

— Elhozták őt? — kérdezte félig lehunyt szempillái alól kíváncsian várva a választ.

— Minden rendben történt, ő itt van!...

— Nagyon helyes. Engedje meg, hogy megnézzem őt!

Lilyan bágyadtan, lassan nyitotta ki szeméit és csodálkozva, ijedten nézett körül. Hol is van csak? Az első pillanatban nem tudott szám-t adni magának, mi is történt vele, de a második pillanatban már minden eszébe jutott és rémülten ugrott fel az ágyról.

Egyetlen nagy, kétségbeesett ugrással az ajtó-nál termett. Rémülten, teljes erejével ragadta meg és nyomta le a kilincset, de csak még kétségbeesettebb, rémültebb lett. Hiába rángatta, fessegette, tépte, ütötte a kilincset, az nem mozdult: az ajtó zárva volt.

Csüggedten engedte el és tanácstalanul állt egy ideig, aztán hirtelen ismét nekiugrott és ismét teljes erejével rángatta, tépte, hogy erőszakkal kinyissa, de hiába. A zár nem engedett, az ajtó meg sem mozdult.

Lelke, gondolatai riadtan kovályogtak.

Mi is történt vele tulajdonképpen? Hogy került ide és miért van itt? Meddig tartják itt és ki hozta ide, hol van? Ezer és ezer gondolat villant meg agyában. Csak annyit tudott, látott, hogy törbe csalták, elhurcolták. De hogy hová, miért?... A bátyja pénzéért? Ez nem lehet, hiszen eddig mindent fizetett, most is szó nélkül aláírta az új csekket. És ha elrabolják, többet pénzt sem csalhatnak ki tőle, miért, hát miért vitték akkor el?...

Az izgatottságtól és a félelemtől félőrülten mérlegelte az eshetőségeket. Tépődött a történeteken és végső kétségbeesésében ismét az ajtónak esett azt rángatta tehetetlen dühével. Hirtelen azonban ab-bahagyta és feszülten figyelt.

Az ajtó előtt lépteket hallott, amelyek mintha feléje közeledtek volna.

Remegve húzódtott el az ajtó mellől és a leg-távolabbi sarokban várta, mi fog történni.

Befejeződtek a szatmári országos teniszversenyek. A szatmári egyesületek közösen rendezték meg azt az országos teniszversenyt, amely vasárnap fejeződött be. A verseny eredményei a következők: Női egyes: 1. Popperné Z. Lenke, 2. Schwartz Klári, Haggibor, 3. Lenkei Sári, Nagykároly és Weisz Ibolya, Szatmár, Döntő 6:2, 6:1. Férfi egyes: 1. Botez, 2. Burger dr., 3. Halmi dr. és Octaviu, döntő: 6:2, 6:4. Férfi páros: 1. Botez-Halmi dr., 2. Korpás-Kalocsai, 3. Fried dr.-Váradi, döntő 8:6, 8:6.

Véglegesen tekinthető Ludl leszerződötése a Venus-hoz. A román bajnoksapat vezetőségé már hosszabb idő óta tárgyalásokat folytat Seneckzyvel. A tárgyalások nem vezettek eredményre, ezért a Venus vezetősége most Ludl cseh játékos szeretné leszerződtetni, akivel még jobban megerősödne a csapat támadósora. Ludl a közposatár poszton játszana, ez azonban nem jelenti azt, hogy Humist elejtik, hanem a két játékos felváltva szerepelne.

A hét tizenegye. Az Universul Sport a játékosok vasárnapi teljesítménye alapján összeállította a hét tizenegyet, amely a következő: David — Sfera, Felecan I. — Vintila, Juhász, Boteanu — Sipos, Tóti, Bodola, Cárjan? Ugy látszik a lap csak bal-széltsőt nem talált, akit érdemesnek tartott betenni a hét tizenegyébe. A jól szerepelt játékosok között vannak Szabó és Batrin AMTE játékosok is. A Gazeta Sporturilor is összeállította a hét tizenegyet, amely a következő: Pavlovici — Sfera, Damian — Simatoc, Junász, Szaniszló II. — Sipos, Ploesteanu, Reiter, Bodola, König.

Lupas nyilatkozott a vasárnapi aradi mérkőzésről. Az aradi származású Lupas nyilatkozott az egyik bucarestii lap munkatársa előtt és megindokolta az ő és Humis sérülését. „Annak ellenére, hogy majdnem végig tíz emberrel játszottunk, jól ment a csapatnak a játék — mondotta Lupas. Humis sérülése véletlenül történt, mert Slivat szabályosan nyult bele a labdába, aztán oly szerencsétlenül esett el, hogy továbbra már csak a szélen bír játszani. Az AMTE nagyon durván játszott. Ez is Lupas nyilatkozata. A győzelmet a csapat egyébként Bodolának köszönheti, aki egymaga készítette elő és szerezte a gólokat.” A játékos szerint az aradi csapat azért játszott durván, mert még nincsen formája teljében.

Kules kátogóit a zárban és az ajtó kinyílt. Nagy erős indus állott az ajtóban és mögötte megpillantotta azt az embert, aki a kastélyukban mint Viriby embere és megbízottja kereste őt fel. Mögöttük egy idősebb néger asszony állott.

A erős indus lassan lépett be az ajtón és elmosolyodott, hogy szép fehér fogai mind kilátszottak. A leány a félelemtől reszketve meredt rá és szinte anélkül, hogy akarta volna, törtek ki belőle az ijedt szavak:

— Mit akar? Miért tartanak engem bezárva?...

Könyörögve nyujtotta feléje kezét, mintha segítségért fordulna hozzá, de az egész ayugodtan állt és hidegen nézett végig rajta. Miértől és értékelve siklott végig rajta tekintete újra meg újra. Mintha teljesen levetkőztette volna, olyan szürös, kutató tekintettel meredt ruháira és alakjára. Közben hallgatott, néma csönd honolt a kajütben, a mely csendben tisztán hallatszott a fiatal leány ijedt pihéése.

Néhány perc telt így el, amikor az indus kisérőjéhez fordult.

— Aischas, majd intézkedj, hogy más ruhákat kapjon, át kell öltöztetni!...

A néger asszony mélyen meghajolt, az indus pedig most társához fordult.

— Rendben van Johnson, azt hiszem használhatom. De a részleteket majd megbeszéljük nálam...

Még egyszer végigjártatta tekintetét a minden ízében remegő leányon, elgondolkozva megsimogatta sűrű, tömött fekete szakállát, aztán minden további szó nélkül sarkonfordult és elhagyta a kajütöt. Johnson néman követte.

Csak az öregasszony maradt a szobában és hosszasan meghajolt a távozóknak után, akik ismét bezárták maguk mögött az ajtót.

Lilyan úgy állott a helyén, mintha a rémületől földre gyökereztek volna a lábái. Azután könnyek lepték el nagy, gyönyörű szeméit, sűrű, gyémánt-színű könnyek és keserves zokogással hanyatlott le az ágyra.

Mi volt ez, mit jelentettek ezek a szavak? Hát tényleg fogoly? Elviszik, elviszik és nincs többé visszatérés hazájába? És... és... mit fognak vele tenni ezek az emberek?... Miért rabolták el, miért, miért?...

(Folytatjuk)

A gólya szabályozható!

Egyelőre csak egyes állatoknál sikerült a nemet befolyásolni és meghatározni

Budapestről jelentik: A Műegyetem állatorvosi fakultásának szülészeti klinikáján Hetzel Henrik dr. professzornak és munkatársainak sikerült a hormonok tanulmányozása közben megoldani a születésszabályozást. A nagyleletőségű tudományos felfedezés, illetve a hormonok hatására és születésszabályozás körül támadt felfedezések egész sora — évek hosszú munkájának eredménye. Az eredmények egyes vonatkozásaikban ma még alig áttekinthetők és leírhatók.

A kutatások sorát maga Hetzel professzor indította meg a női hormonok kutatásával és azok alkalmazásával

a meddőség és a hormonszegénységgel kapcsolatos bajok gyógyítására.

Hetzel professzor a női hormonokat alkotó fehérjéket az arra szolgáló anyagból vas-hidroxiddal, cloroformmal, vagy alkohollal eltávolítja, alkálival való főzéssel szappanosítja, desztillálja és a maradékot vízzel feloldja. Majd az éthert elpárologtatja, a maradékot alkohollal feloldja, megsavanyítja, filtrálja, közömbösíti és végül 65%-os petroléterrel összerázza. E bonyolult eljárás után viztisza hormonoldatot kap, amely vízben, vagy 20%-os alkoholban befelekezhető.

A női hormon alkalmazása azoknál indokolt, akiknél a szükségesnél kevesebb a hormon, vagy pedig teljesen hiányzik.

Hetzel professzor egyik tanítványa, Kiss Elek dr. a csirkeembrióknál kísérletezett szexuál hormonokkal a nemek előre való elhatárolására. Az eddigi tudományos felfogások szerint a tojás, illetve a tojássárga nagyságától függ a kikelő csirke neme. Megközelítően egyforma arányban kelnek ki a kakasok és a jércek. Kiss dr. a tojásokon végzett hormonkezeléseinek eredménye százszázalékos. E kísérletek során megállapítható volt, hogy a tyukembrió fejlődésében a közömbös időszak a keltetés harmadik hetéig tart és azután következik be a nemi elkülönülés.

Ezek a tojás kísérletek tisztázták az állatok szine öröklésének törvényeit is és annak ellenkező irányba való befolyásolását. Az adagolt kristályos női szexuálhormon a tyukembriót női irányban 100 százalékosan eltéríti, míg a szintetikus elállított női szexuálhormon a fejlődő tyukembrióban az ivart a kakascsirkék javára, tehát a him irányában 72,73 százalékban áthangolja. Szülészetiileg a szexuálhormonok

másirányú új hatásaiban is megismerkedett a tudomány és ezek az eredmények lehetővé tették a kísérleteknek az emlősállatokon való folytatását is.

Ezt a munkát Juhász Miklós dr. és Fekete Lajos dr. állatorvosok vállalták magukra. Juhász házinyulakon és fehér patkányokon végzett kísérleteket. Kezelés után a házinyulaknál a hímek arányszáma 42,3 százalékkal csökkent, vagy ellenkező esetben 34,8 százalékkal emelkedett. A nőtényeké 45,4 százalékkal nőtt, vagy 33,4 százalékkal fogyott. Juhász kísérletei tehát azt mutatták, hogy hormonkezeléssel a közömbös időszakban a magzatok neme befolyásolható, de

csak abban az esetben, ha csak a nőtények, illetve a nőtények is kapnak hormonkezelést.

Fekete Lajos dr. állatorvos ezeket a kísérleteket továbbfejlesztette más emlősállatokon is. Az ő kísérletei már százszázalékosan igazolták azt a tudományos feltevést, hogy a nemeket hormonkezeléssel embrió korában előre meg lehet határozni.

Ezeknek a rendkívüli nagy tudományos horderejű kísérleteknek az állattenyésztésben még gyakorlati hasznuk nincs, mivel ezeknek a hormonoknak az előállítására ezidőig még igen költséges.

Korlátozások a CFR külföldi forgalmában

Bucurestiből jelentik: A nemzetközi helyzetre való tekintettel és a nyugati államok vasutigazgatóságainak rendelkezései következtében a CFR is kénytelen volt a nemzetközi viszonylatban bizonyos korlátozó intézkedéseket foganatosítani. Kedd óta a Bucuresti - Budapest - Bécs - Salzburg - München - Stuttgart - Strassburg - Páris - London közötti Orient-express csak Budapestig közlekedik. A hálókocsok is csak Budapestig járnak. Franciaországgal a vasúti összeköttetést csak Jugoszlávián, Olaszországon és Svájcban keresztül lehet fenntartani. A Lengyelországon át irányított berlini gyors nem indult el.

Rádió

CSÜTÖRTÖK, AUGUSZTUS 31.

Bucuresti, 7: Hanglemezek, torna, háztartási és egészségügyi tanácsadó. 12: Hangverseny. 13: Időjelzés, sporthírek. 13.30: Hanglemezek. 14: Rádió újság. 14.30: Hanglemezek. 15.10: Időjelzés, időjárásjelentés. 19.02: Művelődési krónika. 19.17: Hanglemezek. 20: Előadás. 20.15: Béjzene. 20.50: Szimfónikus hangverseny. 23: Rádió újság. 22.30: Hanglemezek. 23: Rádió újság. 23.15: Olasz zene hangmezről. 23.30: Roma műsor Olaszország számára.

Budapest I. 7.45: Torna, hírek, közlemények, hanglemezek. 11: Hírek. 11.20: Felolvasás. 11.4: Felolvasás. 13.10: Hangverseny. 13.40: Hírek. 13.55: Hangverseny. 14.30: Postászene. 15.3: Hírek. 17.15: Háztartási előadás. 17.45: Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 18: Hírek szlovák és magyar-országi nyelven. 18.10: Előadás. 18.4: Hangverseny. 19: Az L. P. közleménye. 19.5: Csevegés. 20.15: Hírek. 20.25: Szalózene. 21.3: A löcséi bíró lánya. Vidám hangjáték három résben. 22.40: Hírek, időjárásjelentés. 23: Hangverseny. 23.25: Tánckörök. 23.40: Hírek német, angol és francia nyelven. 24.30: Cigányzené. Budapest II. 20.30: Előadás. 21: Hírek. 21.20: Kotonazene. 22.35: Időjárásjelentés. 22.40: Hanglemezek. 23: Cigányzene.

PÉNTEK, SZEPTEMBER 1.

Bucuresti, 7: Hanglemezek, torna, háztartási és egészségügyi tanácsadó. 12: Időjelzés, sporthírek. 12.05: Hanglemezek. 13.10: Szalózene. 14.10: Rádió újság. 15.10: Aktualitások. 19: Időjelzés, időjárásjelentés. 19.02: Az olasz művészeti és irodalmi élet. 19.17: Hanglemezek. 20: Előadás. 20.15: Hanglemezek. 20.35: Hangverseny. 20.55: Othello. Opera. 21.25: Sporthírek. 22.15: Rádió újság. 23.05: Rádió újság. 23.45: Francia, német és olasznyelvű hírszolgálat.

Budapest I. 7.45: Torna, hírek, közlemények, hanglemezek. 11: Hírek. 11.20: Felolvasás. 11.40: Felolvasás. 13.10: Cigányzene. 13.40: Hírek. 14.30: Hangverseny. 15.30: Hírek. 17.15: Diákkéltő. 17.45: Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 18.00: Hírek szlovák és magyar-országi nyelven. 18.10: Szalózene. 19: Előadás. 19.30: Hangverseny. 20.05: Sportközlemények. 20.15: Hírek. 20.25: Bobula Lajos harmonikaszáma. 20.45: Előadás. 21.10: Népszerű operaszíndarabok. 21.50: Kültúrnegyedóra. 22.40: Hírek, időjárásjelentés. 23.00: Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 24.30: Hanglemezek.

Budapest II. 19.10: Szalózene. 20.30: Felolvasás. 21: Hírek. 21.20: Hanglemezek. 22.35: Időjárásjelentés.

APRÓ HIRDETÉSEK

Az este 6 óráig feladott hirdetések másnapreggel megjelennek

Az 1938. júl. 18-án megjelent 69094. sz. miniszteri rendelet alapján apróhirdetési áraink a következők: álláskeresés, elveszett tárgyak, eltűnt személyek, fürdő- és gyógyhely hirdetések szavankint egy leu. Levelezés és Házasság nem közölhető, minden más rovatban szavankint kettő leu. Legkisebb apróhirdetés tíz szó. Az apróhirdetések díja előre fizetendő. — Apróhirdetéseket felveszi I. kerület: Déli Hírlap kiadóhivatala, Piata I. C. Bratianu 3. II. kerület: Popovici trafik, Piata Badea Cărtan 8. — Kardos-trafik, Piata Traian (szerb templom mellett) Grósz-trafik, Calea Dorobanților 2. III. kerület: Flauder-trafik, Piata Lahovari IV. kerület: March-trafik, Piata Küttli. — Nógrády-trafik, (Corso mellett). — Schmidt-trafik, Piata Dragalina 6. Telefon 45—06. — Vittek-trafik, Bul. Carol 54. — Galgóczy-trafik, Strada Bratianu 15/a. Telefon: 45—13.

Oktatás

Állomilag képezett okleveles zongoratanárnő tehetséges kezdő és haladó tanítványokat legmagasabb fokú vállal, zeneművészeti főiskolák vizsgáira előkészít. Cím a kiadóhivatalban. 1279

Iródképzés! A „Bérei” gyors és géprészalkos iskolában a beiratások megkezdődtek. IV. Str. Bonnaz 4 (Piata Küttli-nél). 1274

Okleveles középiskolai tanárnő privátórákat ad német, angol, francia, latin, görög, román és magyar nyelvből, továbbá stenografából a 3. társas nyelvből. III., Bulev. Carol 7. II. em. a ajtó. 1195

Lakás

Bátorozott szoba fürdőszobahasználattal, esetleg teljes ellátással azonnalra kiadó. IV., Str. Mircea Voda 3. 1039

Bátorozott szoba folyóvízzel, fürdőszoba használattal az erszébetvárosi villanegyvedben kiadó. III., Str. General Mesoin 7. 1378

Családi ház 3 szoba mellékhelyisésekkel és kerttel azonnalra kiadó Blascovics telep Str. Capitan Dan. Érdeklődni V. Str. Pictorial Grigorescu 2. Két családnak is alkalmas. 1284

Modern 3 szobás, terraszos lakás, új házban a II. kerület központjában november 1-re kiadó. II. Str. Titu Maiorescu 22/a. 1286

Kiadó 3 szobás családi ház összes melléképületekkel, kerttel és baromfi udvarral 1200 lei. Cím a kiadóban. 1:82

Adás-vétel

Télikabát sötét színben, jó állapotban megvételre kerestetik. Gilde II., Str. Scolii 13. Érdeklődni délelőtt 9-től délután 4-ig. 1445

Hordók és kádák elsőrendű minőségben minden nagyszámban rakítáron. Ászokhordók speciális előállítására. Fagy lált korvezetők árak mellett kaphatók Appeltauer hordógyár. Timisoara IV., Str. Fröbl 5. Telefon: 43—46. 678

Bátor teljesen új, modern díofa ebédelő garatált prima kivitelben olcsón eladó. II. Str. Dorobanților 1. 1285

Műtönféle

Úri család keres kosztos diáklányokat a józsefvárosi zárdával szemben IV. Str. Bratianu 7. II. em. 37. 1449

Deákfaluról teljes ellátásra vállalkozók. Gilde, II., Str. Scolii 13. 1446

Egy-két középiskolai tanuló úri család elvállalt teljes ellátásra, mérsékelt árt. Cím a kiadóban. 1250

Elveszett Persem Policarn Bulevardul Hasdeu 23 szám alatti lakos személyazonosságát igazolványa. Átadandó az erszébetvárosi rendőrségen. 1465

Rentábilis üzlethez keresek 90.000 lei tőkével társat. Ajánlatokat „Rentábilis” feljeléssel a kiadóhivatal továbbítt. 1283

Regisztrált a „HIRLAP” tipográfia és editura S. I. u. c. Arad.